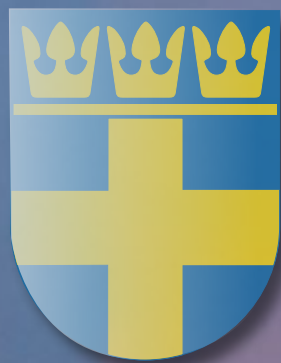

nr 5, 2019

FÖRSVARSS UTBILDAREN

**Ungdomar
provade på**

Från Svenska Försvarsutbildningsförbundet

ANSVARIG UTGIVARE:
Generalsekreterare, Bengt Sandström

CHEFREDAKTÖR:
Kristoffer Bäckström
Kristoffer.Backstrom@forsvarsutbildarna.se

REDAKTÖR:
Tommy Jeppsson

REDAKTIONSSSEKRETERARE:
Anna Karlsson

OMSLAGSBILD:
Brandsläckning på riktigt. Foto: Christian Broqvist

ADRESS:
Karlavägen 65, Stockholm

POSTADRESS:
Box 5034, 102 41 Stockholm

TELEFON:
08-587 742 00

E-POST:
forsvarsutbildaren@forsvarsutbildarna.se

HEMSIDA:
www.forsvarsutbildarna.se

ORIGINALFRAMSTÄLLNING:
www.ClearDesign.se

TRYCK:
Tryckerigruppen AB

ADRESSÄNDRINGAR:
adressandring@forsvarsutbildarna.se

Manusstopp för Försvarsutbildaren nr 1/20
är den 13 december 2019.

Upplaga 25 000 ex/utgivning, 5 nr under 2019.

ledare

UNIK VERKSAMHET

HUR SKULLE VÅRA uppdragsmyndigheter och det som benämns folkförankring påverkas om vi frivilliga försvarsorganisationer inte bedrev vårt ideella arbete? Det är en frågeställning väl värd att reflektera över – av politiker, uppdragsmyndigheter och inte minst bland oss själva som frivilliga.

Den frivilliga försvarsverksamhet som vi känner är unik och återfinns inte i något annat land i Europa. Det närmaste som kan återfinnas är hemvärns-liknande organisationer som oftast är knutna till respektive lands väpnade styrkor. Skillnaden är därmed tydlig gentemot vår självständiga och demokratiskt uppbyggda styrform om än att vårt uppdrag är förordningsstyrt. Det senare i sig är också unikt men då i det svenska civilsamhället. Samtidigt visar det på de värden politiken ser i frivilligheten.

Förutsättningarna för den under det förra seklets framväxande frivilliga försvarsverksamheten kan hittas i den ämbetsmannaförvaltning landet utvecklat sedan Axel Oxenstiernas fördelning av utövandemakten. Drivkraften däremot, växte fram ur det missnöje som förelåg över en eftersatt krigsmakt samtidigt som upptakten till första världskriget inletts – speglad i Bondeupproret, Gustaf V borggårdstal och en stundande regeringskris. Utvecklingen inom dåvarande Krigsmakten bidrog också till en politisk vilja om en ökad förankring i samhället vilket frivillig rörelsen ansågs bidra till.

Två förödande krig under det förra seklets första hälft med en näst intill fullständig ödeläggelse av Europa har givit outplånliga historiska och familjemässiga minnen hos miljontals européer. Minnet av stupade soldater förs vidare till nya generationer och bidrar till att stödet för det egna landets väpnade styrkor hålls högt. Krigets fasor var tack och lov en erfarenhet som vi i Sverige undslapp men som i efterhand som nedsida resulterat i att det svenska folket – och som en känd försvarsdebattör beskrivit – blivit fredsmarinerat.

Försvarsutbildarnas frivilliguppdrag till stöd åt civila myndigheter – samlat via MSB och till Försvarsmakten ska ses som *en* del av vår verksamhet. En breddad folkförankring och en i samhället ökad kunskapsmässig robusthet förutsätter dock ett bredare förhållningssätt än snävt som leverantör av uppdrag. Hela paletten beskrivet i förordningen om frivillig försvarsverksamhet behöver nyttjas; rätten och uppdraget att **rekrytera** och **utbilda** för totalförsvarets samlade behov och att bidra med **försvarsinformation**. I det strävar vi Försvarsutbildare att lösa vår del av uppdraget inte endast genom kompetensförsörjning av frivilliga och rekryterings- och utbildningsinsatser på uppdrag utan också genom att stimulera till försvarsintresse bland en bred allmänhet. Det gör vi genom att anordna föreläsningar och skapa informationstillfällen men också genom egna medlemsaktiviteter. Därutöver möjliggör vi för ungdomar samlat i vår föreningsverksamhet, Försvarsungdom och genom särskilda aktiviteter riktad till gymnasieungdomar till både en sund verksamhet som till ökade kunskaper om totalförsvaret, svensk krisberedskap och blåljusmyndigheternas verksamheter. Det är helheten som utgör Försvarsutbildarnas bidrag till folkförankring.

I allt det vi Försvarsutbildare levererar – till uppdragsmyndigheter, medlemmar och allmänhet kan vi frivilliga känna stolthet. Att slå sig till ro är dock ingen framtidslösning utan vi behöver fortsatt sträva framåt för att även framgent bidra till kostnadseffektiva, bra och efterfrågade verksamheter över hela landet. Försvarsutbildarna ska fortsatt ses som det naturliga valet! God Jul!

BENGT SANDSTRÖM, generalsekreterare

CIVIL UTBILDNING – EN NÖDVÄNDIGHET

TÄNK DIG FÖLJANDE situation. Ett försämrat omvärldsläge gör att Sveriges regering beslutar om beredskapshöjningar som innefattar militärt och civilt försvar. Familjen Svensson bor i X-stad. Mannen Sven är lärare och hemvärnsman, hustrun Svea kurator, medlem i Criscom med avtal som kriskommunikatör hos en länsstyrelse tio mil från hemstaden. Sven och Svea har två barn, en flicka och en pojke, åtta respektive tio år gamla.

I familjen finns en hund och en katt. Således bilden av en normalsvensk familj, utom möjligen att både mannen och hustrun har ett militärt och ett civilt avtal.

Vad händer med barnen och husdjuren när såväl mannen som hustrun kallas för att fullgöra sina förpliktelser enligt de avtal som familjens båda vuxna har? I det här fallet handlar det om en förtänksam familj som har pratat med farmor som bor några mil från X-stad att komma och ta hand om barnen, husdjuren och familjens villa. Och farmor vet att krislådan, livsmedel och vatten finns för en vecka i villans förrådsutrymme om el- och vattenförsörjningen skulle upphöra för kortare eller längre tid. Sven, Svea och farmor har alla varit på Försvarsutbildarnas föreläsning För din säkerhet! Dom är förberedda för det ingen önskar ska hända.

Du som har läst så här långt tycker kanske att detta är en idealbild, att så här förberedda är det väl få svenska familjer som är. Poängen med det enkla exemplet ovan är att peka på det faktum att samhällets beredskap för att kunna möta det oväntade och oönskade börjar hos den enskilda människan

och i familjen. Finns en beredskap här så finns det stora möjligheter för samhället som helhet att klara krisen eller i värsta fall kriget. Den enskilda människans eller familjens beredskap och förberedelser för att kunna möta händelser som faller utanför normalbilden är bottenplattan för samhällets beredskap.

Detta handlar om civil beredskap och den innefattar alla som bor i landet Sverige. Samma civila beredskap bygger på de resurser som finns i landet, det som finns i lager eller tillförs, livsmedel, drivmedel, sjukvårdsartiklar och så vidare. Dessa resurser är inte enbart till för att civilbefolkningen ska klara krisen eller kriget. Dagens Försvarsmakt är för sin försörjning helt beroende av de resurser som finns i det svenska samhället.

Vi Försvarsutbildare ska utbilda civila skyddsvakter till Tullverket, Trafikverket och flera länsstyrelser. Det frigör polisen och Försvarsmakten för lösandet av andra angelägna uppgifter. Vi stödjer myndigheter vid kriser och i krig med kommunikatörer, CBRN-personal som hanterar farliga ämnen, hälsoskyddspersonal och personal som ska vara förstärkningsresurser vid kärntekniska olyckor. Om dessa funktioner på olika myndigheter fungerar ger det förutsättningar för Försvarsmakten att lösa sina uppgifter istället för att kanske vara tvungna att avdela förband för att bidra till lösandet av sekundära uppgifter.

Således ett viktigt skäl till att vi Försvarsutbildare stödjer uppbyggnaden av ett civilt försvar genom utbildningar som leder till avtal och föreläsningar som i sin tur är förutsättningen för ett fungerande militärt försvar och därmed ett robustare totalförsvar.

Vi är med och bygger ett civilt förvar – en förutsättning för ett fungerande militärt försvar.

KRISTOFFER BÄCKSTRÖM, kommunikationschef

NÄRSPANINGSRADARN LARÖD

FÖRSVARsutbildarna HELSINGBORG anordnade ett uppskattat besök på denna intressanta anläggning. Inbjudna var medlemmar och en speciell sådan till våra försvarsungdomar som fick ta med en förälder. Glädjande att så många kom och vi blev tvungna att göra en indelning på två täter, växelvis mellan radarbunkern och observationsvärnet. Vår guide Lars Dahlbom, författare och föredragshållare, inledde med en historik information om anläggningen. Väl inne i bunkern verkar tiden ha stått still. Manskaps utrustning, proviant m m är väl förvarat och till det ska tilläggas en fungerande radar. En eloge till er som har åstadkommit detta.

Observationsvärnet är inget för den som lider av klaustrofobi. Brant trappa ner och trångt, men med en fantasisk utsikt mot Öresund och Danmark.

Vi avslutade dagen med korvgrillning nere vid Larödbadet i ett strålande augustiväder.

På landborgen i Laröd, strax norr om Helsingborg, finns det en inhägnad med två radarantennor och under en onaturlig kulle ligger en unik närspaningsradar (NSRR). Larödsanläggningen var en militär underjordisk närspaningsradar som tillhörde Batteri Helsingborg.

Den byggdes under 1950-talet och var i bruk fram till början av 2000-talet. Anläggningen räddades från plombering av Beredskapsmuseet som återställt den till det skick den var under Kalla kriget. Radarn är helt unik i Sverige med fungerande utrustning och i radarbunkern kan man följa båttrafiken i Öresund.

TEXT OCH FOTO: HÅKAN NÄSLUND

Lars Dahlbom informerar. Bakgrund Öresund och Danmark.

INTRESSANT OCH KLARGÖRANDE OM TOTALFÖRSVARET

Det var fullsatt i Soldathemmet.

BJÖRN VON SYDOW¹⁾ besökte Halland den 17 oktober i syfte att föreläsa om försvarsberedningens slutrapport. Försvarsutbildarna i Halmstad, Allmänna försvarsföreningen i Halland (AFF) och Soldathemmet i Halmstad, arrangerade ett event på Soldathemmet kl 17.30-18.30. Medlemmar och allmänhet var inbjudna. SR P4 Halland fick möjlighet att redan kl 16.10 intervjua von Sydow. Intervjun handlade mycket om civil beredskap och vilka utmaningar som finns.

Publiken strömmade till och många valde att ta en fika i Soldathemmet, före föreläsningen.

Björn von Sydow började med att tala om situationen i norra Syrien och ställde frågan till publiken. Fungerar nu FN säkerhetsråd? Flera stora och mellanstora länder har intresse i denna konflikt i norra Syrien.

Kinas militära upprustning och geopolitiska ambitioner spelar en allt viktigare roll, speciellt i en tid då USA drar sig ur och blir allt mer oförutsägbart. Vet vi något

om framtiden? Förre chefen för militära underrättelsetjänsten har sagt att ingen västlig underrättelsetjänst kunde i förväg förutse Rysslands militära angrepp på Krim-halvön som tillhör Ukraina.

Totalförsvaret ska stärkas i en orolig omvärld och dess främsta uppgift är att vara krigsavhållande, det vill säga att det ska "kosta för mycket" att angripa Sverige. Cyberkrig kan drabba elförsörjningen, internet och bankväsendet, sjukhusens patientjournaler m m.

Civilt försvar har fått en viss fördröjning i uppbyggandet främst beroende på att inte ekonomiska medel tillförts i den omfattning som behövs. Riksrevisionen hade flera viktiga påpekanden om vad som borde rättas till, bland annat försörjningsberedskapen och lagerhållning av läkemedel m m.

Av försvarsberedningens slutrapport framgår att behovet inom armén är att 9 000 värnpliktiga ska uttasa årligen för militär grundutbildning. Hemvärnet ska stärkas. Flygvapnet behöver bygga ut sina krigsflygbaser och JAS 39E tillförs samt fler piloter behövs. Marinen behövs även på västkusten och amfibieförband tillförs Göteborg. Nya ubåtar tillförs.

Efter föreläsningen gavs möjlighet för publiken att ställa frågor. Ordförande i AFF Jörgen Peters som också var moderator, tackade och publiken gav Björn von Sydow kraftiga och långa applåder.

TEXT OCH FOTO: LARS BJÖRK

¹⁾ Björn von Sydow har varit ordförande i försvarsberedningen och f d försvarsminister och f d talman i Riksdagen.

HISTORISK PÅRUSTNING I SKÅNE

UNDER LÖRDAGEN den 12:e oktober genomfördes en historiskt stor pårustning i Revingehed som omfattade 137 ungdomar och 25 instruktörer.

Under hösten har Försvarsutbildarna genomfört en rikstäckande rekryteringskampanj där flera av våra förbund var med. Kampanjen riktade sig till alla ungdomar som i år fyller 15 år, där varje ungdom fick ett brev hemskickat. Facebook användes som ett medel i rekryteringen där vi genomförde en sk riktad kampanj.

Utfallet från årets kampanj har varit långt över förväntan med över 1 000 intresseanmälningar i riket och anmälningarna fortsätter att komma. För Skånes del innebar det 400 intresseanmälningar.

Med anledning av de senaste årens framgångsrika rekryteringar så har Skåne genomfört regionalt samordnade pårustningar. I år var det fjärde året detta samordnades, och lyckat är bara förnamnet.

För varje år har det bara ökat i antal och i år var antalet uppe i 137 pårustade ungdomar.

Dagen började vid serviceförrådet på Revingehed med att ungdomarna fick ut sin utrustning, provade ut storlekarna och fick på sig sin uniform. Därefter delades ungdomarna upp på fyra plutoner, som utgjorde dagens utbildningstäder. Efter lunch fortsatte dagen med inventering av uthämtad utrustning, utbildning på uniformens bärande och packning av personlig materiel.

Sedan blev det ett kortare utbildningspass i exercis innan dagen avslutades med att lämna av till Vakt-havande Befäl (VB) på P7.

Några röster från ungdomarna:

– Jag har varit intresserad av försvaret så länge jag kan minnas, så när jag fick Försvarsutbildarna rekommenderat av en vän ville jag genast börja, säger Anton Lundqvist.

– Intresset kom till mig via en kompis i Försvarsutbildarna och Försvarsmaktens Youtube-serie, säger Theodor Åström.

Jag hoppas på att få ännu mer kunskaper än vad jag redan fått inom Försvarsutbildarna, säger Helga Lonefalk och tillägger att Försvarsutbildarna har skapat ett stort intresse för Försvarsmakten och jag har ända sedan jag började velat bli något inom armén.

– Mina förväntningar är att det blir hårt, ett bra lagsamarbete samt att jag fortsätter inom försvaret, säger Nora Darell.

Och till sist, vad säger övningsledaren:

– Jag är helt övertygad om att detta inte är tillfälligt, utan intresset för vår verksamhet kommer att öka mycket de kommande åren och därtill även uppdragen från myndigheterna och det måste vi göra oss beredda på, säger övningsledaren Sebastian Brönnheim.

– Den gränsen existerar inte! Visst kommer det att medföra många utmaningar, det kommer att kräva mer pengar och det kommer att ta tid för organisationen att anpassa sig till ett ökat tryck, men tillsammans klarar vi av det, säger Sebastian Brönnheim.

TEXT: SEBASTIAN BRÖNNHEIM

Tillsammans går allt så mycket lättare! Foto: Magnus Starseth

LYCKAD GRUNKURS FÖR MILITÄR INSATSCHEF

19 HEMVÄRNSBEFÄL ur hemvärnsbataljonerna från Halland, Skåne och Göteborg genomförde grundkurs för militär insatschef (MIC) på Tylebäck kursgård den 30 augusti - 1 september.

Kursen inleddes med representanter från Räddningstjänsten och Polisen som informerade om sin verksamhet

vid större händelser, då behovet av militärt stöd önskas, exempelvis vid större skogsbränder och eftersök efter försvunna personer. Föreläsningar varvades med grupparbeten och redovisningar.

Söndagen ägnades åt väpnad strid i fred, det vill säga ingripande vid kränkningar under fred och neutralitet (IKFN). Kursen avslutades med flera korta grupparbeten som hade olika scenarier. Det var en främmande helikopter och främmande örlogsfartyg som kränkte svensk gräns.

Kursdeltagarna var mycket nöjda vilket även kursutvärderingen visade. "... det är en gudagåva att Försvarsutbildarna har en sådan kvalitet på kurserna" skriver kursdeltagaren Thomas W.

TEXT OCH FOTO: LARS BJÖRK

Kursdeltagarna var mycket intresserade.

NOTERATI!

MILITARY WEEKEND GIRLS

MILITARY WEEKEND för bara kvinnor har genomförts förut. Nu ville man pröva att också ha ett helt kvinnligt befälslag. Man plockade ihop fem instruktörer från olika håll, några från K 3, där kursen genomfördes i regi av Försvarsutbildarna Värmland, en från Hemvärnet i Stockholm, ett par från Livgardet och en från Luftvärnet. Tanken med att ha bara kvinnor var att man ville pröva om det blir lättare för deltagarna att slappna av så att man får en bättre utbildningssituation.

– Har man en grupp med blandat män och kvinnor så ställer inte kvinnorna lika mycket frågor och tar inte lika mycket plats. De lär sig uppgifterna och att sam-arbeta väldigt snabbt och det är väldigt kul att se, säger Sara Trygg, som var stf kurschef.

Under ett veckoslut fick deltagarna pröva på det militära. Det mest spännande var nog att hoppa från fallskärmsjägarnas träningstorn.

– Det var skitläskigt men härligt, jag trodde aldrig jag skulle våga, säger en av deltagarna efter hoppet.

TEXT OCH FOTO: LARS-ERIC SUNDIN

Hopp från träningstornet.

Isabelle provar att inta stående skjutställning.

REGIONAL VAPENSKOLA

FÖRSVARsutbildarna Skåne genomförde under helgen vecka 94 i vapenskola för ungdomar på Önnarps övningsfält beläget på Hallandsåsen. Detta var årets fjärde och sista vapenskola för ungdomarna.

Vapenskolan samlade cirka 40 ungdomar och instruktörer som fick ett par härliga skjutdagar i underbart höstväder.

Övningsledare var Valentin Blåholtz från Helsingborgs Försvarsutbildningsförening som till sin hjälp hade ett kompetent instruktörsteam som kom från ett flertal av Skåneförbundets föreningar.

Vapenskolan var uppdelad på två linjer, den ena linjen avhandlade gevär .22 och den andra Ak5C.

Skjutresultaten som uppvisades efter att inskjutning av vapnen skett, var imponerande.

TEXT OCH FOTO: JERKER ANDERSSON

FJÄRDE MILITARY WEEKEND-UPPDRAGET

SKARABORGS Försvarsutbildningsförbund har avslutat sitt fjärde Military Weekendsupdrag för året.

Inriktningen var logistik och Trängregementet var samarbetspartner. Utöver sedvanliga moment som förläggningstjänst, prova på skjutning och sjukvård innehöll kursen ett längre pass med inriktning logistik (fordons- och transporttjänst). Deltagarna gavs möjlighet att studera flera av de fordon som trängförbandet nyttjar i sin verksamhet.

TEXT: HANS INGBERT

Skyddsförband på huvudskada.
Foto: Sara Hardingz

PÅ VÄG MOT EN SAMHÄLLSREFORM

Totalförsvaret angår alla människor. Foto: connel / Shutterstock

ÅTERUPPBYGGNADEN av totalförsvaret pågår. Under en helg på Falsterbo kursgård fokuserade kursdeltagare från hela Sverige och olika frivilliga försvarsorganisationer på hur de bäst ska bidra till morgondagens totalförsvaret.

Den 20 december 2017 presenterade Försvarsberedningens ordförande Björn von Sydow delrapporten "Motståndskraft - Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025". I sin presentation sade han att "Förslagen innebär en samhällsreform. Beredningens förslag innebär den största förstärkning av försvaret sedan 1940-talet".

DET HÄNDER SAKER

Mycket har hänt i svensk politik sedan vintern 2017 – och mycket kan hända än. Men att det svenska totalförsvaret – från att för bara några år sedan ha varit praktiskt taget avvecklat – nu ser ut att få ekonomiska tillskott på flera miljarder årligen från 2021 är en stor förändring och för de frivilliga försvarsorganisationerna märks detta redan nu och det kommer att märkas ännu tydligare framöver.

Under kursen "Uppbyggnaden av det nya totalförsvaret" som arrangeras av Försvarsutbildarna på uppdrag av och med finansiering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), fick deltagarna under två dagar veta vad Försvarsmakten, MSB, andra myndigheter och aktörer inom totalförsvaret just nu arbetar med, vilka målen för arbetet är och hur regeringens styrning på området utvecklats. Dessutom deltog Försvarsutbildarnas chef för kommunikation och civila uppdrag, Kristoffer Bäckström som bland annat berättade mer om vilka uppdrag Försvarsutbildarna genomför eller planerar att genomföra på uppdrag av totalförsvarsmyndigheter som t ex länsstyrelser, Trafikverket och Tullverket.

Den tydliga politiska styrningen av Försvarsmakten att prioritera det nationella försvaret av Sverige innebär att de frivilliga försvarsorganisationerna ska utbilda och rekrytera fler till Försvarsmaktens krigsförband. Efterhand myndigheter och kommuner planerar för civilt försvar och höjd beredskap identifierar dessa vilka behov som finns och därmed klarnar också deras behov av stöd från frivilliga försvarsorganisationer. Hur påverkar detta organisationerna och hur ska de omhänderta nya förfrågningar och ökade krav?

EN BRA KURS

Kursens 14 deltagare kom från hela Sverige och tre olika organisationer: Försvarsutbildarna, med representanter från såväl regionala som rikstäckande förbund, Frivilliga Automobilkåren och Svenska Blå Stjärnan. Helt olika grupparbeten fokuserade på vad organisationerna tidigare hade för uppgifter i totalförsvaret och vilka framtidens uppgifter ska vara och hur de ska lösas.

Deltagarna lämnade kursen med kunskap om att samhällsreformen redan pågår inom ramen för totalförsvarsplaneringen och att de frivilliga försvarsorganisationerna har en mycket viktig roll att fylla i denna. Från kursledningen fick de också en tydlig uppmaning att sprida budskapet till styrelserna i sina föreningar och förbund samt uppmana fler att gå kursen nästa gång den arrangeras.

Kursen genomfördes för andra året. Två mycket uppskattade gästföreläsare deltog. Dels Marcus Björklund, beredskapsdirektör på länsstyrelsen i Skåne och Försvarsutbildarnas utbildningsledare i syd, Thommy Göransson.

TEXT: TOMMY JEPPSSON

DE HJÄLPER TILL VID KRIS

Flera av de kriskommunikatörer som utbildas av Försvarsutbildarna har fått känna på hur det är att befinna sig i hetluften – inte minst under de stora bränderna förra sommaren.

UNDER EN HELG i oktober träffades ett antal kriskommunikatörer för en fördjupningsutbildning tillsammans med CBRN-personal.

– Det bästa med Criscom är att man får vara med i sammanhang där ens kunskaper verkligen kommer till nytta. Dessutom lär man sig jättemycket, både av kurserna i sig och av alla kompetenta kollegor som deltar och bidrar med sina kunskaper, säger Kjell Carli, som till vardags arbetar som kommunikationsstrateg på KTH.

Förra sommaren fick han tillfälle att skarpt prova sina kunskaper som kriskommunikatör under skogsbranden i Färla i Ljusdals kommun, det område som brandhärjades allra värst.

– Det hände så mycket under de här dagarna att det är svårt att sätta ord på det. Men jag lärde mig massor och fick en bra inblick i hur det fungerar att arbeta i stab vid en kris. Och det kändes spännande och bra att kunna vara med och hjälpa till, även om jag inte befann mig i själva brandområdet, säger Kjell Carli.

BOR VID STRANDEN

För närvarande befinner vi oss på Försvarsutbildarnas vackert belägna kursgård Tylebäck, några minuters promenad från nästan milslånga sandstranden Tylösand. Om man är morgonpigga eller snabba på lunchen hinner man med en liten promenad ner till stranden, annars innebär utbildningarna fullspäckade dagar från morgon till kväll.

– Passa på att njuta av höstluften i pauserna. Vi har ett par extremt tuffa dagar framför oss med ett sådant här digert program, säger Criscoms instruktör David Fredriksson och måttar med armarna.

FÅR MED SIG VERKTYGSLÅDA

Huvudtemat för helgens utbildning för kriskommunikatörer är omvärldsbevakning, ett av de tre huvudspår som de ska hjälpa sina uppdragsgivare med vid kris. De andra två områdena är att sätta samman FAQ:er (svar på vanliga frågor) och bidra med kommunikationsstöd. Tillsammans med sina kollegor har David Fredriksson börjat sätta ihop en kunskapsplattform och verktygslåda för kriskommunikatörer med mallar och annat nyttigt material som de ska kunna ta med sig ut i fält. En del av materialet är färdigt, annat lyfts som diskussionsfrågor och gruppuppgifter under kursen.

– Ni som varit ute i fält vet att det inte är säkert att någon preciserar vad som ska göras när man kommer

på plats och att man inte har mycket tid på sig för att ta reda på det. Jag skulle vilja att ni formulerar tre smarta frågor som sammanfattar vad ni behöver veta för att snabbt få grepp på vad er uppdragsgivare behöver hjälp med, medvetet eller omedvetet, säger David och skickar iväg alla grupper för att diskutera frågan.

GÖR SMARTA FRÅGOR

Diskussionerna går fram och tillbaka. Går det verkligen att fånga hela uppdraget på bara tre frågor? Och vad händer om uppdragsgivaren inte har hela bilden klar för sig? Hur kan man till exempel hjälpa uppdragsgivaren att undvika katastrofer som denne inte kan förutse?

– Jag tror inte att det skadar att börja brett och helt enkelt fråga ”vad är det ni vill veta”, säger Maria Ibsén, som hoppade in som kriskommunikatör i slutskedet av skogsbränderna förra året och som annars arbetar som pressansvarig på PostNord.

– En av frågorna kan också vara om det redan finns någon som omvärldsbevakar och hur man kan se till att man inte överlappar varandra, säger Lotta Norberg, påverkansansvarig på Friluftsförbundet, som även hon deltog i arbetet under skogsbränderna.

MÖTE MED BESTÄLLARNA

Parallellt med fördjupningsutbildningen för kriskommunikatörer pågår en fördjupningsutbildning för CBRN-personal (där CBRN står för kemiska, biologiska, radiologiska eller nukleära utsläpp). Dessutom har Försvarsutbildarna och Svenska Lottakåren gemensamt passat på att bjuda in beställare från länsstyrelser och myndigheter för att berätta om vilka förstärkningsresurser de kan erbjuda vid kris och beredskap.

– Utöver själva mötet är det här ett jättebra tillfälle för beställare och kursdeltagare att träffas och prata med varandra om vilka önskemål som finns från båda parter. Flera av beställarna har valt att stanna kvar och besöka kurserna, säger Kristoffer Bäckström, chef avdelningen kommunikation och civila uppdrag.

BJUDER IN TILL ÖVNINGAR

En av de som stannat är Camilla Edberg, samordnare på Jordbruksverket.

– Vi har fyra kriskommunikatörer från Criscom som skrivit avtal direkt med oss och som har varit med på våra övningar, den senaste kring mul- och klövsjuka. Den här samverkan är jätteviktig för oss, säger hon.

JOBBA SOM KRISKOMMUNIKATÖRER ELLER CBRN-STÖD?

Har du kunskap och erfarenhet inom CBRN eller som kommunikatör/journalist? Vill du vara med och hjälpa till vid olika kriser som skogsbränder, översvämningar eller olika typer av farliga utsläpp? Vi behöver dig!

Läs mer på www.forsvarsutbildarna.se/frivilligavtal och fyll i intresseanmälningsformuläret.

Även Per-Åke Svensson, övningsledare vid Länsstyrelsen Gävleborg och Daniel Hedenbro, beredskaps-handläggare på Länsstyrelsen Dalarna har valt att stanna. Under ett kort inpass på en av lektionerna erbjuder Per-Åke Svensson alla deltagare att vara med på deras övningar, även om de har en placering hos någon annan länsstyrelse eller myndighet.

– Vi hade inga egna kriskommunikatörer under branden förra året utan fick låna in från olika håll. Nu har vi beställt tio kriskommunikatörer och för oss blir det här ett jättebra sätt att öva på att ta hand om de som kommer till oss, säger Per-Åke Svensson.

ERFARENHET AV STRÅLSKYDD OCH EXPLOSIONER

På CBRN-sidan återfinns beställarna framförallt hos olika transportmyndigheter och en länsstyrelse. Nästan alla kursdeltagare har nischad specialistkompetens inom något område som radiologi, kemi eller biologi. Johanna de Grahl, projektledare på forskningsinstitutet RISE har tidigare arbetat som strålskyddstekniker på Ringhals och Forsmark. I sitt nuvarande jobb arbetar hon bland annat med brandprovningar och dammexplosioner. Att hon ville utbilda sig inom CBRN hos Försvarsutbildarna, berodde både på att hon alltid varit nyfiken på militär verksamhet och att hon tyckte att det var roligt att kunna dra nytta av sina kunskaper inom kärnkraft, strålskydd och explosioner.

– Jag tror inte att risken för ett nytt Tjernobyl är stor. Snarare handlar det om alla kemikalier vi hanterar och riskerna för explosion eller utsläpp. Jag bor själv nära riksväg 27 i Borås, där det hela tiden passerar lastbilar med farligt gods, påpekar hon.

VILL HJÄLPA

En av de andra kursdeltagarna, David Lugnet, har rest ända från Vilhelmina för att vara med på fördjupningsutbildningen. Han har ingen specialistutbildning på området, men har läst kris- och konflikthantering vid Umeå universitet.

– Jag bor i en liten inlandskommun där människor behöver ha flera kompetenser. Jag vill kunna bidra med CBRN-kompetens om något skulle hända, berättar han.

TEXT OCH FOTO: SARA BERGQVIST

Grupparbeten som engagerar.

Natursköna omgivningar att promenera i – om och när det finns tid över.

En glad Bernt-Åke Nensén tillsammans med Lennart Roos.

Stridsselen testades under Bergumsskolans och Försvarsutbildarnas Ungdoms Weekend. Foto: Bergums skola

UNGDOMAR MÖTER FÖRSVARET. Det gör dom på Försvarsutbildarnas Ungdoms Weekends, i år på 20 platser i Sverige. Målgruppen är ungdomar i åldrarna 15 till 20 år. Ungdoms Weekend ska kunna genomföras på en dag.

Allt började för drygt ett år sedan. Försvarsutbildarna startade ett projekt för att nå ungdomar som kanske inte annars känner till så mycket om Försvarsmakten och de frivilliga försvarsorganisationerna.

KUNSKAP OM MÖNSTRING

I Försvarsutbildarnas satsning ska ungdomarna få kunskap om vad en mönstring innebär, de ska också få veta mer om totalförsvaret och förhoppningsvis bli intresserade av någon frivilliga försvarsorganisationernas ungdomsverksamhet.

Mikael Mowitz jobbar som skolvärd på Bergums skola i Göteborg. Tidigare har han varit med i frivillig försvarsverksamhet. Skolan planerade en friluftsdag och Mikael tog kontakt som ledde till att Claes-Åke Henricsson, förbundsstyrelseordförande i Försvarsutbildarna Göteborg, efter förfrågan från chefen Elfsborgsgruppen, såg till att det blev en dag med försvaret på skolans friluftsdag. 250 elever deltog, bland dem Mattias Sällberg och Gustav Lindén. Vad kommer ni ihåg bäst av dagen?

– Det var jätteroligt att åka terrängbil och att få lära sig lite om sjukvård, säger Mattias.

Gustav gillade också det fysiska momentet.

– Att springa med stridssela och hjälm, säger han.

POSITIVA SVAR

Under dagen fick ni information om hur mönstringen går till, något ni ser fram emot?

– Ja. Och jag har nytta av vad jag lärde mig, säger Mattias som redan provat på lite genom att göra PRAO,

praktisk arbetslivsorientering, på det militära serviceförråd som ligger på Käringberget i Göteborg.

Gustav har inte bestämt sig, men han tror att han ska göra värnplikten. Rektorn på Bergums skola, George Schedin, tycker att friluftsdagen blev mycket lyckad och han ser fram emot att skolan gör en repris nästa år.

Skolans utvärdering visade på positiva svar från elevgrupperna. De hade upplevt något nytt som kändes viktigt för dem. Flera värdeladdade ord kom från eleverna: Spännande, jättekul och nyttigt.

Ett antal moment planeras till nästa år. Terrängorientering, stab och samband, förläggning, sjukvård, information om försvaret samt om mönstring och om frivilliga försvarsorganisationerna finns på agendan.

SAMMA LAGUPPSTÄLLNING

Alla elever kommer inte att göra värnplikt, men det finns något för alla.

– Ett syfte var att visa på vad de frivilliga försvarsorganisationerna erbjuder, säger rektorn George Schedin.

När han själv var skolelev var försvaret betydligt påtagligare.

– Nu känns det angeläget igen.

Något ni kommer att ändra på till nästa år?

– Vi kommer att ha fler typer av fordon, det gillade eleverna, säger George Schedin.

Claes-Åke Henricsson är också nöjd.

– Vi valde att genomföra Ungdoms Weekend över en dag och det blev lyckat, säger han.

Blir det samma laguppställning nästa år?

– Ja. Laget fungerade, säger Claes-Åke Henricsson.

Det betyder att Försvarsutbildarna fortsätter Ungdoms Weekend i Göteborg med Hemvärnet och de övriga frivilliga försvarsorganisationerna.

TEXT: PER LUNQE

MILITÄRT OCH BLÅLJUS UNDER MILITARY CAMP

Bära slang, en uppgift för eleverna på Military Camp. Foto: Christian Broqvist

MILITARY CAMP I KARLSKRONA under höstlovet 2019, en succé! 42 gymnasieungdomar bekantade sig med totalförsvaret.

Under en intensiv vecka besöks P7 i Revinge och F17 i Ronneby. En annan viktig del i utbildningen är att Fördin säkerhet! genomförs så att ett ökat krismedvetande blir något som varje deltagare får med sig hem. Ungdomarna bor på Marinbasen i Karlskrona, testar räddningstjänst utanför Ronneby och ser frivilligverksamhet på övningsområdet Rosenholm. Utbildningen finansieras av Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

KOMPISAR FRÅN SKOLAN

Två av ungdomarna är Emelie Novén som går första året på Berzeliuskolan i Linköping och Peter Behrens som går tredje året på gymnasiet Spyken i Lund. Vad tycker du om veckan Emelie?

– Den var underbar. Vi fick mycket information och det var bra instruktörer, säger hon.

Kompisar?

– Jag kände ingen innan, men nu har jag vänner för livet, säger Emelie Novén.

Peter Behrens gillar också veckan.

– Spännande att se hur försvaret ser ut, Försvarsmakten, frivilliga och förstas räddningstjänsten. Det var en fullmatad vecka.

TAJT GRUPP

Gruppen?

– Det roligaste var hur tajt vår grupp blev och vi upplevde mycket nytt tillsammans.

Du går tredje året på gymnasiet, mönstring?

– Jag har mönstrat och rycker in i september nästa år på F17 för att bli gruppchef, säger Peter Behrens.

Det var inryckning söndag med värdegrund och exercis. Eleverna bekantade sig med personlig utrustning

och de andra i grupperna. Dag 2, måndag satt de i en JAS 39 Gripens och flög simulator.

– Flygvapnet lockade, säger Anders Fastesson som var kurschef under veckan.

PROVADE SJÄLVA

Måndagen fortsatte på Eldorado, räddningstjänstens övningsplats utanför Ronneby. Eleverna testade brandsläckning, de såg hur en bil klipptes upp, de släpade dockor i full storlek och de kände på övertändning i en container. De fick förstås prata med brandmännen om vad jobbet går ut på.

Åtta brandmän gjorde bra ifrån sig och eleverna stod inte bara och tittade på, det var ordentlig aktivitet.

Tisdag blev en heldag på P7 i Revinge. Eleverna klättrade på stridsvagnar.

Alla verkade vilja till armén, säger Anders Fastesson.

BAR BÅRMATTA

Onsdagen fortsatte på Marinbasen med förevisning av Första ubåtsflottiljen. Eleverna såg en ubåt och gick ombord på räddningsfartyget Belos. De var också ombord på en korvett.

– Nu var det marinen som gällde, säger Anders Fastesson.

Finalen blev en dag med frivilliga försvarsorganisationer på övningsområdet Rosenholm. Hemvärnsungdomar berättade om sin verksamhet. Eleverna satte med lite hjälp upp en kokvagn och lärde sig grunderna i sjukvård och bar bårmat på Försvarsutbildarnas station. Brukshundsklubben visade vad ett hundekipage kan åstadkomma vid ett eftersök.

Sedan var det avrustning, marsch ut genom Marinbasens port, vänster, höger om, lediga och kramar.

TEXT: PER LUNQE

FLER FÄLTKOKGRUPPER

FÖRVARSAUTBILDARNA FORTSÄTTER bygga Hemvärnets fältkokgrupper. En kurs för blivande kokkar har genomförts i Östersund.

En av eleverna heter Sunitha Forsberg. Hon kommer från Huddinge och har varit med i Hemvärnets 24. bataljon som sjukvårdare och sjukvårdsgruppchef. I somras pratade hon med sina kamrater i Järva kompani och då var koket på tal. Kompaniet har i dag ingen fältkokgrupp. Sunitha tänkte att det vore roligt att vara med och bygga upp den.

MYCKET ATT LÄRA SIG

I somras jobbade också Sunitha på ett kollo. Hon utspisade 100 hungriga 10-åringar. Nu bestämde hon sig för att byta bana inom Hemvärnet och fick samtidigt veta att en fältkokkurs skulle genomföras av Försvarsutbildarna i Östersund. Hon sökte och kom in.

Blev det vad du förväntade dig?

– Det var roligt och lärorikt, säger Sunitha.

Hon lagar förstas mat hemma och tycker att det är roligt.

Sunitha lärde sig hur materielen fungerar, hur man gör en kokvagn färdig för matlagning, hur en lågtrycks-panna fungerar, hur man får ordning på köksspisen och hur elverket fungerar. Inte minst lärde sig Sunitha hur man utspisar 90 soldater för det gjorde hon och de andra eleverna under kursens sista tre dygn. Eleverna

var indelade i två lag med en kokvagn per lag. Upp klockan 04 och tapto klockan 21.

EN KURS FUNKAR

Är du beredd att bygga en fältkokgrupp nu?

– Jajamän! Men först ska jag gå vinterkursen, säger Sunitha.

Då kommer hon och de andra eleverna att lära sig hur man utspisar ett kompani i kyla.

Kurschef i Östersund var Klas Ljungberg. Hur får du en kurs på fjorton dagar att fungera?

– Det största jobbet gör eleverna. De är ordentligt motiverade och det använde vi under kurserna, säger Klas.

Under kursen fanns förutom Klas instruktörerna Sigrun Mårtensson och Christer Granberg. Tillsammans med adjutanten Jana Hägg såg de till att eleverna fick en bra utbildning.

Maten?

– Vi gick efter Försvarmaktens receptsamling.

Den är en guldgruva för ett fältkok långt ute i skogarna under en övning med Hemvärnet. Allt är räknat i portioner, en, tio eller hundra, bara att räkna upp eller ned beroende på hur många soldater som ska utspisas.

FIXAR GOD MAT

De som utspisades av fältkockeleverna i Östersund var rekryter under värnpliktsutbildning och anställda vid Fältjägargruppen på Frösön. Betyg?

– De gillade maten, inte minst kycklinggrytan.

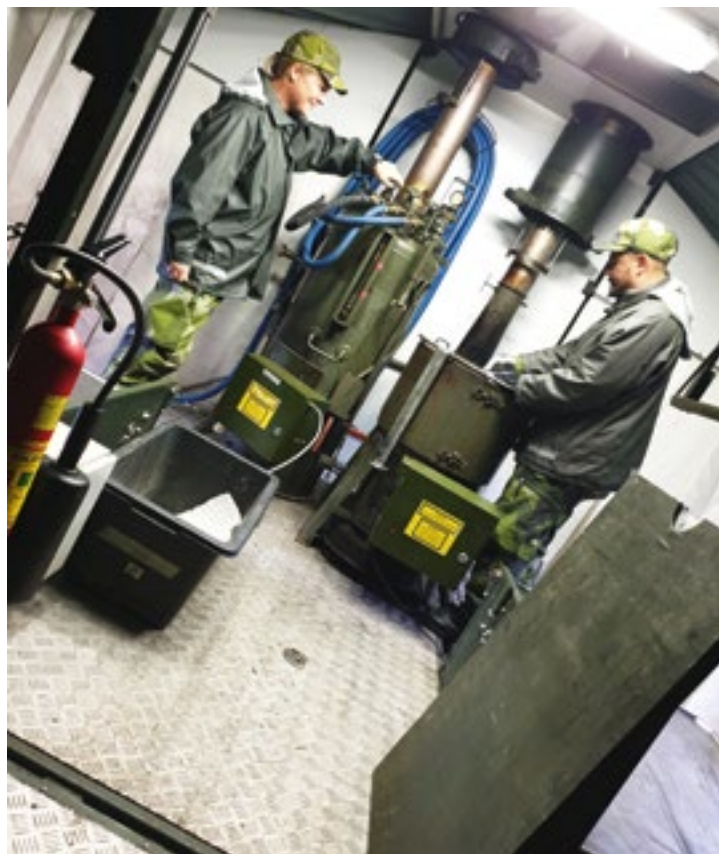
Eleverna lyckades också med vanlig husmanskost som kalops och köttsoppa. Alla åt sig mätta och eleverna tog ett viktigt steg mot en befattning i ett fältkok.

Bland eleverna i Östersund fanns fyra civila kokkar. Hade de någon fördel?

– De fick lära sig materielen och det var lika nytt för dem som för de andra eleverna, säger Klas.

Men de hade nytta av sina erfarenheter när köttet bryntes, när grönsakerna ångades och när det handlade om 90 portioner. Det är en sak att laga för två, en annan för 90. I befattning kommer eleverna att utspisa ett kompani på 180 soldater. Frukost, lunch och middag.

TEXT: PER LUNQE

Matlagning under fältkokkursen i Östersund. Foto: Jana Hägg

OM FÄLTKOCK – GRUNDKURS I ÖSTERSUND 7-20 SEPTEMBER 2019

Kursens syfte: Ge personlig kompetens inför en kommande befattning som fältkock i en kokgrupp i Hemvärnet.

Antagningskrav: Ha genomfört militär grundutbildning, lägst GU-F (14 dygn) med godkänt resultat.

Deltagarna på denna kurs: 8 män och 3 kvinnor från hela Sverige i åldrarna 22-55 år.

SJUKVÅRDARNA SOM ALLA VILL HA

"Patienten" Nathalie Ibrahim försöker distrahera blivande sjukvårdaren Henrik Grune när han ska ta pulsen – men han består provet.

HUR FIXERAR MAN ett bäcken så att inte kroppspulsådern brister och vad gör man när någon fått en bukskada där tarmarna trillat ut? Det var några av de saker 28 blivande sjukvårdare fick lära sig under Försvarsutbildarnas grundkurs i försvarsmedicin i Falsterbo i oktober.

Vrålet är öronbedövande när fem grönkädda soldater kommer invältrande i rummet. De stapplar, håller sig kring magen och skriker för allt de är värda. Alla har fått något slags föremål inkört i ryggen och blodet rinner för fullt. De fem blivande sjukvårdare som väntar i rummet skyndar fram och får patienterna att sätta eller lägga sig ner på de utlagda täckena samtidigt som de pratar lugnande med dem. Därefter börjar de metodiskt att gå igenom flödesschemat som talar om i vilken ordning alla kontroller och åtgärder ska utföras. Som tur är var det bara övning den här gången. Men i ett skarpt läge gäller det att prioritera rätt.

– Det är lätt att stirra sig blind. Om man ser att någon har en bukskada där tarmarna trillat ut vill man instinktivt åtgärda det först. Men patienten kanske har en större blödning någon annanstans som man inte ser och hinner förblöda under tiden. Därför är det jätteviktigt att hålla sig till flödesschemat, säger Nathalie Ibrahim, som till vardags jobbar som event manager på startup-bolaget X Shore.

RÄDDADE MAN SOM TRILLAT

Efter att ha varit med om ett par olyckor civilt, där hon också kunnat hjälpa till, bland annat drog hon upp en man som trillat ner på spåret, bestämde hon sig för att lära sig mer om sjukvård.

– Jag tycker att vi saknar lite civilkurage i Sverige och känner att jag vill vara med och göra skillnad, säger hon.

Tillsammans med 27 andra personer går hon nu första halvan av Försvarsutbildarnas nio dagar långa grundkurs i försvarsmedicin, GK1, med inriktning på individuella färdigheter. I nästa steg, GK2, ligger fokus på att samarbeta som sjukvårdare i grupp. Med på utbildningen finns också två nyutbildade instruktörer som fått prova på att hålla i några av momenten. En av dem är Suzana Nilsson.

– Det här är så fantastiskt roligt och jag vill verkligen rekommendera fler att utbilda sig till instruktörer. Försvarsmakten behöver eldsjälarna som brinner för att förmedla och lära ut. Man får all utbildning man behöver här, så vad man har för bakgrund från början spelar mindre roll, berättar hon.

"IDOL AUDITION" FÖR INSTRUKTÖRER

De som är intresserade av att bli instruktörer får göra ungefär som en "Idol audition", där de ska presentera ett ämne på tio minuter.

– Det behöver inte alls handla om sjukvård, utan det viktigaste är personens utstrålning och förmåga att lära ut och göra ämnet intressant. En av våra instruktörer som är med här föreläste olika servettvikningar på ett lysande sätt, berättar Tiina Marberg, kurschef för utbildningen.

Och nya instruktörer behövs verkligen, många försvinner efter hand. Men det beror inte på att de tröttnar eller inte klarar sin uppgift.

– Tvärtom. Våra instruktörer blir så duktiga att Försvarsmakten söker upp dem och anställer dem på heltid istället, säger Tiina Marberg.

TEXT OCH FOTO: SARA BERGQVIST

OM GK1 I FALSTERBO 12-21 OKTOBER 2019

Kursens syfte: Ge personlig grundläggande kompetens inom försvarsmedicin inför en kommande befattning som sjukvårdare i Hemvärnet.

Antagningskrav: Ha genomfört militär grundutbildning, lägst GU-F (14 dygn) med godkänt resultat.

Deltagarna på denna kurs: 15 män och 13 kvinnor från hela Sverige i åldrarna 18-53 år och civila sysselsättningar som förskollärare, flygingenjör, studerande, ekonom, elevassistent, miljö- och kvalitetskonsult, narkosköterska, IT-konsult, egen företagare och telekommunikatör.

EU, SÄKERHET OCH FÖRSVAR – DRIVKRAFTER OCH FRAMTIDA VÄGVAL

I skymundan av Brexit, valet av Donald Trump till USA:s president och Rysslands annektering av Krim har EU sakta men säkert börjat stärka sin gemensamma kapacitet avseende säkerhets- och försvarsfrågor, till stor del just på grund av dessa externa faktorer.

STORBRITANNIENS STUNDANDE sorti från EU har inneburit att en beständig motståndare till att utveckla det institutionella ramverket för EU:s försvarssamarbete har övergett sitt veto, vilket i sin tur har möjliggjort inrättandet av ett permanent militärt högkvarter i Bryssel för koordinering av EU:s gemensamma insatser (MPCC).

STRATEGISK AUTONOMI

Valet av Donald Trump till USA:s president har även fått medlemsstaterna (framförallt Frankrike) att verka för så kallad "europeisk strategisk autonomi", således idén om att EU bör ha en självständig kapacitet att genomföra krishanteringsinsatser i sitt närområde, särskilt i Nord- och Centralafrika. Denna ambition har delat EU mellan de medlemmar som ser en självständig krishanteringskapacitet som centralt för att kunna motverka framtida hot när USA inte längre är given säkerhetspolitisk partner (åtminstone inte i jämförelse med den tidigare administrationen), och de medlemmar som fortsatt ser USA som hörnstenen i det viktigaste samarbetet och garanten för säkerhet i Europa, NATO. Denna splittring är delvis geografisk då det är framförallt de baltiska staterna som är mest oroad över risken för amerikansk "decoupling" från Europa och således motverkar förslag till "strategisk autonomi."

Idén om att USA inte längre går att fullt ut lita på som garant för säkerhet i Europa har visat sig tydligt i uttalanden av både Angela Merkel och Emmanuel Macron, exempelvis som att "vi européer måste nu ta vårt öde i våra egna händer" (BBC, 2017) och att "Europa kan inte längre förlita sig på USA för dess säkerhet" (The Guardian, 2018). Till följd av denna nya position har Frankrike och Tyskland sedan 2016 även verkat för att starta upp en rad olika försvarspolitiska projekt och samarbeten, både inom och utanför EU, och delvis av olika skäl.

FÖRSVARSSAMARBETEN PÅ MODET

Det mest uppmärksammade samarbetet under de senaste åren är troligtvis PESCO, eller det "permanent

strukturerade samarbetet", som ämnar till att möjliggöra små men betydelsefulla projekt med syftet att framförallt höja EU:s militära krishanteringskapacitet. Sedan lanseringen i december 2017 har 25 av 28 medlemsstater gått med i PESCO och 34 olika projekt startats upp. I samband med att PESCO förhandlades fram under hösten 2017 blottades tydligt Tysklands och Frankrikes egna intressen i det europeiska försvarssamarbetet. Medan Tyskland verkade för låga inträdeskrav i syfte att kunna visa upp enighet inom EU efter år av interna kriser inom unionen, ville Frankrike istället att PESCO skulle vara till för en mindre skara länder som var villiga att ge mer ambitiösa löften kring egna försvarsutgifter och deltagande i militära insatser. Tyskland gick vinnande ur denna strid, vilket till stor del kan förklara Macrons val att bilda försvarssamarbetet European Intervention Initiative endast ett år senare.

Det andra stora initiativet som har startats upp inom EU är den Europeiska försvarsfonden (EDF) som syftar till att ge ekonomiskt stöd till den europeiska försvarsindustrin. Totalt föreslås det att 13 miljarder euro ska läggas på försvarsfonden under den kommande sjuårsbudgeten. Det övergripande syftet för EDF ligger i linje med ambitionen om att öka den europeiska strategiska autonomin. Idén om att en svag försvarsindustri utgör ett potentiellt hinder för att uppnå strategisk autonomi grundar sig i synen på bristen på stordriftsfördelar i den nuvarande europeiska industriella basen. Om en betydligt större andel av medlemsstaternas militära förmågor samfinansierades och/eller utvecklades via gemensamma projekt är tanken att EU som helhet skulle få en större kapacitet att genomföra krävande militära insatser, som i dagsläget ofta endast kan genomföras med hjälp av USA (t ex Libyen 2011). I detta finns även en protektionistisk tanke om att stärka den europeiska försvarsindustrins konkurrenskraft genom att utesluta länder som inte tillhör EU från deltagande i dessa projekt. För Sveriges del är detta djupt problematiskt, då en stor andel av vår försvarsindustri samägs eller ägs helt av amerikanska eller brittiska företag. Sverige har således

hittills varit mycket kritiskt mot de förslag som har lagts fram (ofta från franskt håll) om att utesluta tredjepartsdeltagande i PESCO och EDF.

Ett tredje försvarssamarbete som har startats upp under det senaste året är the European Intervention Initiative (E2I) som syftar till att förena de deltagande medlemsländernas "strategiska kultur" – en säkerhetspolitisk kalkyl mellan en stats hotbild och val av medel för att minimera dessa hot. E2I är ett fransklekt initiativ som formellt sett står utanför EU men utgörs av tolv av EU:s medlemsstater (den tolfte medlemmen, Sverige, gick med i september 2019). När Storbritannien väl har lämnat EU ses dock E2I som ett sätt för landet att bibehålla ett säkerhetspolitiskt samarbete med EU:s medlemmar, utöver NATO och via landets egna Joint Expeditionary Force. För fransk del ses E2I som ett sätt att få fler länder att närma sig deras syn på vikten av krishanteringsinsatser i Sahelområdet¹⁾, där många av deras forna kolonier ligger.

VAR FINNS EN GEMENSAM BILD

Sammanfattningsvis kan man konstatera att en ökad orolighet i världen har resulterat i ett stort antal nya europeiska försvarssamarbeten. Dessa har dock initierats utan en tydlig gemensam bild om vad de ska syfta till eller uppnå vilket på sikt riskerar att göra dessa tandlösa inför de utmaningar som EU står inför. För att verkligen kunna göra skillnad krävs det alltså att EU:s medlems-

länder en gång för alla sätter sig ner och gör upp om en vision för framtidens försvarssamarbete samt vilka mål och medel som krävs för att nå dit. Allt annat är endast slöseri med både tid och pengar.

TEXT: AUGUST DANIELSON, doktorand i statsvetenskap vid Uppsala universitet samt associerad medarbetare vid Utrikespolitiska institutet

¹⁾ Sahel är benämningen på ett område i Afrika söder om Sahara som sträcker sig österut från Atlanten genom norra Senegal, södra Mauretanien, Mali, Burkina Faso, södra Niger, nordöstra Nigeria, Tchad och in i Sudan.

LÄSTIPS

<https://www.svd.se/vilken-sakerhetspolitisk-roll-bor-eu-spela>

<https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2018/ui-paper-1-2018.pdf>

<https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2018/ui-brief-no.10-2018.pdf>

EU tar steg framåt i försvarssamarbetet. Frågan är om dessa är tillräckliga. Foto: JLogan / Wikimedia Commons

TRE VÄGAR FÖR TRE MEDLEMMAR

Hur jobbar Försvarsutbildarna regionalt med rekrytering och avtal? Hur skapas bra förutsättningar för att väcka intresse hos medlemmarna för att teckna nya avtal? Vad görs för att rekrytera och bibehålla medlemmar?

FÖRST GÅR FRÅGAN till Kristoffer Bäckström, kommunikationschef och chef civila uppdrag på Försvarsutbildarna, vad rekryterar vi till?

– Det är både till avtalsbefattningar och för att vi ska få fler medlemmar. Det är medlemmar som blir funktionärer, som blir kurschefer och instruktörer, säger han.

När Försvarsutbildarna är ute på mässor och marknader regionalt och lokalt, då menar Kristoffer att lika stort fokus ska ligga på medlemsrekrytering som rekrytering till Hemvärnet.

– Vi siktar på 30 000 medlemmar, i dag har vi 28 000. Vi behöver fler funktionärer och medlemmarna är det viktigaste vi har.

BEHÅLL MEDLEMMEN

Specialistförbunden, de rikstäckande förbunden i Försvarsutbildarna, bör i sin rekrytering blicka mot andra förbund och efterfrågade kompetenser.

– Vi bidrar till totalförsvaret och då behöver vi bredda oss.

En person som blivit rekryterad ska också stanna.

– Medlemmen ska känna att han eller hon har nytta av sitt medlemskap, säger Kristoffer Bäckström.

Vi ringer tre medlemmar i tre förbund. Första samtalet är med Ronny Svensson, förbundssekreterare i Försvarsutbildarna Norra Småland. Hur ser du på din roll i rekryteringen?

– Som sekreterare befinner man sig ofta i handelsernas centrum, säger han.

TILL ALLA

Rekrytering av medlemmar sker året runt och de som blivit rekryterade erbjuds aktiviteter som drar. Senast var 25 medlemmar från Norra Småland och besökte Frivilliga Automobilkåren i Jönköping. Alla medlemmar får ett nyhetsbrev med information om vad som händer.

– Vi gör vad vi kan för att medlemmarna ska känna att de är en del av Försvarsutbildarna.

Det händer mycket i Norra Småland. Förbundet genomför flera kurser som GU-F:ar, grundläggande soldatutbildning för frivilliga, Military Weekends och

övriga militära kurser som riktar sig mot 33. Hemvärnsbataljonen.

ENGAGERADE INDIVIDER

Nu är Ronny Svenssons arbete mest inriktat på sjukvårdare och fältkockar. Vägarna till en befattning ser olika ut. En går via Försvarsmaktens "Mitt Försvarsmakten". Det är sidor där en person kan anmäla sitt intresse. Och Försvarsutbildarnas centrala satsning i början av året gav frukt.

– Vi fick intresserade som vi gick vidare med.

Vad betyder mest i rekryteringen?

– En tydlig framgångsfaktor är att alla som är med i processen också är engagerade.

Ronny Svensson är engagerad, hans kamrater i Försvarsutbildarna är engagerade och utbildningsgruppens avtalshandläggare är engagerad.

Använder ni i Norra Småland det digitala verktyget CRM?

– Ja. Det underlättar våra kontakter med medlemmarna. Vi ger information om genomförda och kommande aktiviteter. CRM är ett bra verktyg för att hålla medlemmarna underrättade om vad som händer. Det är ett av många sätt att behålla våra medlemmar, säger Ronny Svensson.

CENTRAL HJÄLPTE

I Försvarsutbildarna Uppland jobbar Jonny Pettersson med rekrytering. Han har nytta av "Mitt Försvarsmakten".

– Vi fångar upp många som är intresserade, säger han.

Målet med rekryteringen är att besätta befattningar i 21. hemvärnsbataljonen. I Uppland är fokus också inställt på sjukvårdare och fältkockar. Personer som tidigare gjort värnplikt är intressanta, men de flesta har inte det och går mot frivilligavtal istället. Vägen till en befattning börjar med en GU-F.

Hur rekryterar du?

– Många namn kommer från "Mitt Försvarsmakten". Rekryteringsdriven som Försvarsutbildarna gjorde centralt i våras har gett flera anmälningar. Vidare så är det mun till mun som ger resultat. Redan de som är med eller ska gå utbildningar rekryterar vänner.

Att rekrytera och utbilda mot avtal, civilt och militärt bidrar till byggandet av totalförsvaret. Foto: Per Lunqe och Mats Nyström, Försvarsmakten

MÖTEN HJÄLPER

Jonny Pettersson tar kontakt med den person som visat intresse. Han berättar om Hemvärnet och gången till en befattning. Han hjälper sedan personen med utbildningsplanen och vilken vidareutbildning som krävs efter GU-F:en. Han träffar personen fysiskt.

– Då är det bra om han eller hon är lite påläst, så jag brukar tipsa om sidor på nätet. Under ett möte på två timmar får jag en bra bild av personen. Den större delen av rekryteringsarbetet är dock att pusha individen så att han eller hon känner sig sedd och går utbildningarna.

Vad gör ni för att era medlemmar ska stanna kvar?

– Vi ordnar intressanta möten och aktiviteter, säger Jonny Pettersson.

Vid tiden för intervjun ska Försvarsutbildarna i Uppland genomföra en kväll med Jale Poljarevius, lokal polisområdeschef i polisregion Mitt. Det blir en kväll om hur han jobbar för att förebygga och stoppa gängkriminalitet. Många har anmält sig till föreläsningen.

KÄNNER NÅGON

Bertil Edfors är utbildningsledare i Försvarsutbildarna Västernorrland. Förbundet har 900 medlemmar och styrelsen använder CRM för att hålla dom informerade om kommande möten och kurser.

I Västernorrland rekryterar Försvarsutbildarna mot Hemvärnets Medelpads- och Ångermanlandsbataljoner. Målet är fem sjukvårdare och två fältkockar om året. För 2019 har förbundet överträffat fältkocksmålet och rekryterat fyra kockar och tre är på gång. Hur gör ni?

– Det blir någon som känner någon i bataljonerna. Det blir också tillfällen på mässor och marknader, säger Bertil Edfors.

Då tar sig Försvarsutbildarna till Sundsvall, Härnösand och Örnsköldsvik för att rekrytera till exempel på vår- och höstmarknader.

Bertil Edfors och hans kamrater har gott stöd från Hemvärnets utbildningsgrupp i Härnösand. Där jobbar två avtalshandläggare och Försvarsutbildarna i Västernorrland har även en kontaktperson på utbildningsgruppen. De betyder mycket för rekryteringen.

TEXT: PER LUNQE

FÖRSVARsutbildarnas REKRYTERING

Nettoökning medlemskap 2018 **+383**

Nettoökning medlemskap 2019
(t.o.m. 5 nov -19) **+1 491**

**Antal utbildningsavtal 2018
vs 2019 (t.o.m. 5 nov -19)**

— 2018 ■ 2019 —

Sjukvård

142

94

Fältkock

6

26

Informationsbefäl

2

2

CBRN

3

15

Kriskommunikatör civil

20

ERIK GILLAR ATT UTBILDA UNGDOMAR

Erik Wretlind, ställföreträdande
ungdomsledare i Försvarsutbildarna
Bohuslän-Dal. Foto: Lars Ålander

VAD GÖR EN ungdomsledare?

Vi pratade med Erik Wretlind. Han har varit ställföreträdande ungdomsledare i Försvarsutbildarna Bohuslän-Dal under tre år.

Vad gjorde du?

– Allt möjligt. Vi var baserade i Skredsvik utanför Uddevalla och det var mycket planering, säger Erik.

TAGGADE UNGDOMAR

Ungdomarna i åldrarna 15 till 20 år var taggade och de hade utbildning två lördagar i månaden. De var också med på övningar som gick fredag till söndag.

Ungdomarna, ett hundratal, var indelade i årskullar och lärde sig de moment som Erik Wretlind och utbildningsledaren hade att hålla sig till, nämligen kapitel 2:3 i handboken. Övningar i fält?

– Då gick vi ut i skogen, säger Erik.

I FÄLT

I skogen praktiserade ungdomarna vad de lärt sig på de mer teoretiska utbildningsdagarna. De övade förstås förläggning, hur man sätter upp ett tält med säkerhet som eldpostlistor och ruska kort och lång. De lärde sig också hur man grupperar runt förläggningsplatsen. De övade hur man använder vassa verktyg och sjukvård. Det blev tillämpning av teoretiska kunskaper.

Övningarna i fält var uppdelade enligt två modeller. Atingen övades de äldre eleverna som gruppchefer för de yngre, eller fick andra mer avancerade uppgifter medan de yngre lärde sig grunderna. De kunde få spaningsuppgifter medan de yngre lärde sig det grundläggande.

INSTRUKTÖR OCKSÅ

Samtidigt som Erik Wretlind hade befattningen som ställföreträdande utbildningsledare var han instruktör. Det gillar han bäst.

– Jag gillar verkligen att stå framför trupp, säger han.

Det tar ganska mycket tid att vara ungdomsledare. Många timmar går till planering, var det roligt?

– Ja. Men tiden rinner iväg, Det är mycket att hålla i. Man har en chefsroll, säger Erik Wretlind.

COACHA INSTRUKTÖRERNA

I rollen ingår att coacha instruktörerna och som nämns mycket planering. Ungdomsföreningen i Bohuslän-Dal är stor. Ungdomarna kommer från Uddevalla, Trollhättan, Lilla Edet, Strömstad och från södra Dalsland. De åker långt till Skredsvik och förväntar sig bra utbildning under helgerna.

Utbildningsledarna för dialog med instruktörerna och med utbildningsgruppen i Bohuslän-Dal. När eleverna kommer ska allt fungera.

Civilt har Erik Wretlind bytt karriär. Från att ha jobbat som ingenjör går han nu på Polishögskolan i Växjö och ska snart ut som aspirant.

Har du som polis nytta av din erfarenhet från Försvarsutbildarnas ungdomsverksamhet?

– Jo. Det har jag. Ledarskapet och även sjukvårdsutbildningen och det är bra att ha jobbat med en stor organisation, säger Erik Wretlind.

TEXT: PER LUNQE

JOHNNY – EN KLIPPA

JOHNNY OLOFSSON HAR MÅNGA kursdeltagare träffat i Ånn. Vi ringer upp Johnny som svarar från Östersund där han bor.

När Johnny säger att han ska göra något, som att skjutsa till järnvägsstationen i Ånn, då står han utanför entrén till Camp Ånn med bilen en halv minut före överenskommen tid. Det är en man som man kan lita på.

– Som man är mot andra, så vill man att dom ska vara mot en själv, säger han.

ENGAGERAD I 40 ÅR

Johnny har engagerats i kurser med Försvarsutbildarna i 40 år, som instruktör på slutet av 70-talet och sedan som kurschef. De senaste sju åren har han varit skolchef.

Som skolchef, vad gör du?

– Uppställning fem i åtta och flagghissning. Jag går igenom vädret och tar upp frågor som kommer upp.

Han har möte med kurscheferna på kvällen, vad har fungerat och vad har inte fungerat under dagen? Vad ska ske kommande dag?

Varför har du varit med så länge?

– Det är mycket kamratskapet.

LÅNGA AVSTÅND

Här går han sida vid sida med Leif Eriksson och Sven Arntzén, kamrater från I5, Fältjägarna och sedan många år också med Kristofer Hellström och Peder Sjölund. När vi pratar ska han just ta bilen från Östersund för att fira av husmor Marina som ska avtackas efter många års tjänst vid Camp Ånn. 28 mil tur och retur, men i Norrland är det inget avstånd.

På I5 var Johnny skytteplutonchef under sex år och pansarvärnsplutonchef ett år. Han var chef för idrottsplutonen i fem år och hade hand om elitidrottare som gjorde värnplikten. I5 tog i första hand emot skidåkare, och det var skidåkare av landslagsklass. Johnny idrottar själv, har varit fotbollsspelare, spelande tränare och domare. Nu drar han ner på fotbollsdomandet, han har opererat en knäled.

– Domaren ska inte stå i mittcirkeln och döma, han måste röra på sig, säger Johnny.

DIALEKTEN HÖRS

Till Ånn tar Johnny med sig skidorna på vintrarna. Kursgården drar ett eget spår och det är något som också många kursdeltagare använder när tid ges. Driftvärnet lämnade efter sig skidor, skor och stavar. Bara för kursdeltagarna att ge sig ut i spåret.

Familjer?

– Det finns kurser där familjer kommer med.

De har då möjlighet att göra en hel del, gå upp på Vallrun, fiska öring och röding i Ånnsjön eller Harsjön. De åker till Storulvån och Storlien.

Dialekten sitter kvar. Johnny är uppväxt i den lilla byn Åbbåsen belägen i Oviken, fem mil söder om Östersund. Oviksmål är en dialekt som inte alla förstår, Johnny faller in i den när han besöker byn. Annars pratar han med lätt norrländska.

Du har barn i Göteborg, har de tagit till sig din dialekt?

– Haha. Nej.

KURSGÅRDEN UTVECKLAS

Han jobbade efter truppåren på Jämtlandsgruppen i 15 år. Han var kretshemvärnschef i Åre och sedan chef för Hemvärnets Fjällbataljon. Johnny har också genomfört två FN-missioner, 1969-70 och 1984. I sex år var Johnny ledamot av Försvarsutbildarnas Överstyrelse.

Kursgården i Ånn fick en nystart när Camp Ånn bildades. Skjutbanan renoveras och det betyder att eleverna på den grundläggande soldatutbildningen för frivilliga, GU-F, ska kunna skjuta både pistol och AK på samma ställe. Övnings- och vårdhallen blev ett lyft. Hallen kan användas både för grovtjänst och för att ställa bandvagnar och skotrar i. Johnny är nöjd med Ånn.

– Jag trivs bra med Ulf Olofsson och Claes Olofsson på Camp Ånn. Det betyder mycket vilka man jobbar med, säger Johnny.

TEXT: PER LUNQE

Johnny Olofsson gillar kamratskapet i Ånn. Foto: Privat

Jordbruken ska hållas igång i krig. Foto: Urban Wigert / Jordbruksverket

JORDBRUKSVERKET ÄR EN MYNDIGHET som ingår i totalförsvaret. Myndigheten arbetar med livsmedelsförsörjning. Produktionen av livsmedel ska också fungera i kris och krig.

Hälsö- och sjukvård för djur och smittskydd är andra frågor för verket liksom frågor som rör marknadsreglering av livsmedel, vilket har betydelse för planeringen av totalförsvaret.

Hur arbetar Jordbruksverket?

– Vi styr, vägleder och främjar näringen på flera sätt inom vårt dagliga uppdrag, säger Catrin Molander som är chef för beredskapsenheten på Jordbruksverket.

KOMPLEXARE IDAG

Myndigheten ger ut föreskrifter, står för olika typer av stöd och informerar företag som står för produktion av livsmedel och övriga jordbruksprodukter.

– Hur vi ska involvera företagen, och få med dem i planeringen är en viktig fråga för totalförsvaret.

Förr fanns K-företag, krigsviktiga företag. Det fanns tydliga riktlinjer för vilket företag som skulle bidra i totalförsvaret. I dag är det inte så. Bilden är komplex, menar Catrin Molander.

– Det finns många beroenden mellan sektorerna, till exempel transporter, foder och andra insatsvaror. Det finns också många sårbarheter och vi jobbar med att tillsammans med många andra aktörer försöka reda ut helheten.

ROBUST LIVSMEDELSKEDJA

Många jordbrukare sliter med lönsamhet. Är det en fråga för totalförsvaret att de hålls vid liv?

– Livsmedelsförsörjningen behöver förstås fungera för att vi ska ha ett totalförsvaret. Vilka mål vi ska ha för produktionen inom jordbruket är en politisk fråga som vi inte har svar på i dag, säger Catrin Molander.

När livsmedelskedjan i Sverige ska vara robust, då ska IT-stödet fungera. Produktion och transporter till butikerna sker "just in time", vilket är sårbart för störningar.

– Jordbruksverket bidrar till att identifiera samhällsviktiga funktioner och verksamheter inom sektorn och

kan ta fram underlag till överväganden om prioriteringar vid olika samhällsstörningar, inklusive höjd beredskap.

SAKNAR MANDAT

Jordbruksverket pekar ut prioriteringar och tar fram underlag för att jordbruksnäringen ska kunna bli en del i totalförsvaret.

Det är nu fyra år sedan försvarsminister Peter Hultqvist och regeringen beslutade att totalförsvaret ska återaktiveras. Men utredningar och underlag tar tid för alla myndigheter som ska göra verklighet av totalförsvaret.

Har ni någon beredskapsplanering?

– Vi ska hålla igång vår verksamhet så långt som möjligt men har inte ansvar, mandat eller resurser för att säkerställa att livsmedelskedjans alla aktörer upprätthåller sin ordinarie verksamhet så långt som möjligt.

OLIKA SCENARIER

Jordbruksverkets planering för totalförsvaret innebär att myndigheten under höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och andra förhållanden som påverkar myndigheten.

Hur ska ni göra det?

– Vi arbetar bland annat med att ta ut, utbilda och öva berörd personal för myndighetens verksamhet vid höjd beredskap, säger Catrin.

Jordbruksverket övar sin krisberedskap regelbundet med olika scenarier för samhällsstörningar. Det kan vara utbrott av djursjukdomar eller andra samhällsstörningar som till exempel elbortfall.

Vilket samarbete har ni med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB och Försvarsmakten?

– Regeringen har gett uppdrag till Försvarsmakten och MSB att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret. Jordbruksverket deltar i det gemensamma planeringsarbetet utifrån vårt ansvar och vår kompetens, säger Catrin Molander.

TEXT: PER LUNQE

RIKSBANKENS BEREDSKAP

RIKSBANKEN ÄR EN VIKTIG beredskapsaktör. I händelse av höjd beredskap eller krig, hur ska betalningar fungera i ett kontantlöst samhälle?

Susanne Meyer Söderlind, pressekreterare på Riksbanken tar upp tre viktiga förutsättningar för att betalningar ska kunna fungera vid en allvarlig störning i samhället, i fredstida kriser eller vid höjd beredskap.

– Det måste finnas en mångfald av alternativa betalningsmedel och en robust underliggande infrastruktur. Detta ökar möjligheten att något betalningsmedel fungerar vid en given tidpunkt. Kontanter kan till exempel inte ersätta övriga betalningsmedel, säger Susanne Meyer Söderlind.

Beredskapsplaneringen behöver göras i nära samarbete mellan offentliga och privata aktörer, finansiella tjänster är komplexa och involverar många intressenter. En stor del av de samhällsviktiga verksamheterna utförs av privata aktörer.

– Det måste finnas en robusthet i elförsörjning och elektroniska kommunikationer, även samhällets kontantflöde är helt beroende av dessa infrastrukturer.

SÄPO REKOMMENDERAR

I år satsar Riksbanken på stärkt säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Vad innebär det?

– Riksbanken arbetar med säkerhetsskydd inom Riksbankens alla verksamheter enligt Säpos rekommendationer. Säkerhetsskydd och informations-säkerhet har alltid haft hög prioritet för Riksbanken.

Den nya säkerhetsskyddslagen har inneburit ett behov av förnyade säkerhetsskyddsanalyser och uppdaterade regelverk med anledning av bland annat de nya säkerhetsskyddsklasserna.

– Den nya lagstiftningen ger Riksbanken bättre stöd för skydd av de delar av Riksbankens verksamhet som är av vikt för Sveriges säkerhet, säger Susanne Meyer Söderlind.

SKA RULLA

Informationssäkerhetsarbetet får en tydligare struktur och en bättre koppling till Riksbankens övergripande riskarbete genom införandet av ett ledningssystem för informationssäkerhet.

Vilka kontinuitetsplaner har ni och vad är det?

– Riksbanken har identifierat de samhällsviktiga verksamheter som bedrivs inom ramen för Riksbankens uppdrag. För dessa

verksamheter används kontinuitetshantering för att möjliggöra att verksamheterna kan upprätthållas även vid störningar.

Kontinuitetsplanerna innehåller bland annat reservrutiner som förvaltas löpande och testas årligen.

Ni kommer eller ska ha genomfört två bankgemensamma övningar i år. Vad går de ut på?

– Riksbanken genomför ett antal övningar varje år, vissa är bankgemensamma, vissa riktar sig till Riksbankens centrala krisledning, andra fokuserar på enskilda samhällsviktiga verksamheter.

Riksbanken deltar även i sektorövningar, till exempel de som arrangeras av Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan, FSPOS, och samverkansövningar som SAMÖ2018. Riksbanken kommer att delta i Totalförsvarsövning 2020.

HEMLIGA SERVVAR

Riksbanken flyttar sina servrar till säkrare datorhallar i år. Varför?

– Vi kommenterar aldrig vårt säkerhetsarbete men säkerhet är en ständigt aktuell och mycket viktig fråga för oss.

Ni ska harmonisera er beredskapsverksamhet med krav från Försvarsmakten och MSB, på vilket sätt?

– Eftersom Riksbanken ligger under riksdagen och inte regeringen har vi en annan styrning än bevakningsansvariga myndigheter. Bevakningsansvariga myndigheter har under de senaste åren fått olika uppdrag från MSB och Försvarsmakten. Riksbankens ambition är att så långt det är möjligt följa samma arbetsprocess som övriga myndigheter när det gäller beredskapsarbetet, säger Susanne Meyer Söderlind.

TEXT: PER LUNQE

Tryckpressarna slutar inte gå om det blir krig. Foto: Riksbanken

ÖGON FRÅN LUFTEN

FRIVILLIGA FLYGKÅREN (FFK) är räddningsledarens ögon i luften vid skogsbrand, Svenska kraftnäts när kraftledningarna ska kollas, polisens vid ett eftersök liksom Försvarsmakten i krig.

FFK utnyttjas av bl a Hemvärnet och marinen. FFK är uppe med ett flygplan inom 2 timmar över hela landet, dygnet runt, året om.

Ni är en proffsig frivilligrörelse?

– Det kan man säga, blir svaret från kårchefen Thomas Alexandersson med erfarenhet av 20 år som kommersiell pilot.

TUFFA REGLER

All flygverksamhet omges av tuffa regelverk. FFK styrs av europeiska luftfartsmyndigheten EASA och vidare av svenska Transportstyrelsen. Där finns standards för den säkerhet som reglerar flygverksamhet. För FFK innebär det bl a hur ledningsstödet ska vara utformat, att det finns en flygoperativt ansvarig och flera andra befattningar som har ansvar för säkerheten. Ändå inträffar haverier.

VIKTIG SAMHÄLLSRESURS

Frivilliga Flygkårens är landets största flygande resurs när samhället utsätts för prövningar och används såväl militärt som civilt. Hemvärnets bataljoner har stor nytta av flygarna och deras maskiner för underhållsinsatser och sambandsflygningar. Civilt kommer ett återuppbyggt civilt försvar att ha stor nytta av organisationens möjligheter att inte minst utgöra ögon från luften. Insatser avseende skogsbrandflygningar och eftersök av försvunna personer är exempel på uppdrag som snabbt kan genomföras. Samhällsnyttan blir därmed en stor motivationsfaktor för medlemmarna samtidigt som dom får utlopp för sin passion att flyga. Dubbel tillfredsställelse således.

TUFF INSATS

Förra året slog FFK rekord med 11 300 flygtimmar. Det brann i Sverige och brandflyget var igång med 5 500 timmar över brandhårdar i de tio län som FFK har avtal med. Det ställer krav på piloterna att flyga över utsatta områden och det kräver omdöme.

– Ja. Våra piloter har gott omdöme. Det är befälhavaren ombord som avgör om det ska bli en flygning, säger Thomas Alexandersson.

Besättningen består normalt av en pilot och en spanare. FFK har 700-800 piloter tillgängliga. Det

är medlemmar som har tid att stå till förfogande för flyguppslag. Vad driver en medlem?

– De gillar inte bara att flyga, utan de vill ta sin flygning till en högre nivå där de känner att de gör samhällsnytta. Det gör de ideellt.

Ögon i luften ger räddningsledaren en tredje dimension. Foto: Stefan Nieminen

YOUNG PILOTS

Piloten Anders Jangmalm har varit medlem i FFK sedan 2009. Han har nu 400 flygtimmar, flyger för FFK:s brandflyg för sjöövervakningen och är med i Hemvärnets hallandsbataljon där han utför spaningsflyg. Varför gick du med?

– Jag blev tillfrågad på min flygklubb och är med för att göra nytta för samhället, säger Anders Jangmalm.

För att föryngra medlemsstocken har FFK något de kallar Young Pilots. Det är ungdomar som ser möjligheten att inom några år själva bli piloter för FFK.

DEFENCE CAMP

FFK är en av de frivilliga försvarsorganisationer som varje år genomför ungdomsläget Defence Camp. Där får ungdomarna följa med upp i luften.

– Vi har även andra sommarläger där vi samverkar med Försvarsmakten. Det är läger på flygflottilljerna i bland annat Luleå, Ronneby och Linköping, säger Thomas Alexandersson.

TEXT: PER LUNQE

RÖDA KORSET

SVENSKA RÖDA KORSET är en av landets 18 frivilliga försvarsorganisationer och en del av den civila kris-hanteringen och beredskapen.

SAMORDNANDE ROLL

För ett år sedan brann det över hela Sverige, också i Ljusdal. Åsa blev lokal insatsledare för Röda korsets stödinsatser under branden. Hon ställde upp då det inte fanns någon annan som tog det ansvaret. Med mandat från MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samordnade hon spontanfrivilliga. Det betydde att främst räddningstjänsten fick ett mycket viktigt stöd.

Svenska Röda korset har en uppgift från MSB, att på nationellt plan ta hand om spontanfrivilliga vid större kriser.

– Vi har en samordnande roll, säger Ylva Jonsson Strömberg som leder Svenska Röda korsets krishanterings och beredskapsenhet.

Röda korset fick frågan från MSB att samordna spontanfrivilliga vid flyktingkrisen 2015.

– Det tackade vi nej till då. Vi hade inte kapaciteten, säger Ylva.

MATCHAR FRIVILLIGA

Men utvecklingen av svensk krisberedskap och Röda korsets resurser i Sverige har gått framåt och organisationen har nu uppdraget och mandatet.

– Vi matchar frivilliga mot behovet.

Den som vill hjälpa till får göra det om behovet finns.

– Det ligger ett stort värde för den enskilde att vara med i en större kris och ge sitt stöd, säger Ylva.

Samhörigheten med Sverige och samhället ökar under och efter en insats. Till skogsbränderna 2018 anmälde sig 6 000 spontanfrivilliga. Röda korset såg vilka behov som fanns. Vad betydde deras insatser?

– Det var 1 000 människor som gjorde allt från att portionera mat till att jobba med eftersläckning. Alla behövdes och gjorde bra insatser. Det var ovärderligt, säger Ylva.

23 000 FRIVILLIGA

Alfridastormen i Norrtälje kommun i januari var inte en nationell kris men väl en stor kris för Roslagen. Där hade inte Röda korset en samordnande funktion men gjorde insatser framför allt på ön Vätö.

Om det blir höjd beredskap eller krig kommer Svenska Röda korset genom Nationella upplysnings-

byrån att hålla ordning på människor från andra länder och ska då kunna ge information om var de finns och varför de är där.

2018 hade Svenska Röda korset 115 000 medlemmar och 23 000 frivilliga. 500 av dessa har specialutbildningar svseende inomkrishantering och beredskap. Organisationen har avtal med ett flertal myndigheter och i sjukvårdsfrågor en dialog med Socialstyrelsen.

En medlem som gör insatser för Röda korset heter Åsa Älander och bor i Ljusdals kommun. Vi ringer upp Åsa för att prata om hennes frivillighet.

Åsa har gått kurser i sjukvård och är en av Röda korsets första hjälpare. Hon och de andra första hjälparna var och är med på större evenemang. Åsa har varit med om flera större händelser, bl a på Västbanken 2015 för att utvärdera ett av Internationella Röda korsets humanitära projekt.

Åsa Älander som lokal insatsledare för Röda korset i Ljusdal. Foto: Johan Löf

Varför är du med Åsa?

– Vi hjälper de som behöver hjälp och utgår alltid från behovet. Jag vill ge tillbaka lite av allt jag fått, säger hon.

TEXT: PER LUNQE

FÖRSVARSFORUM – INTE BARA DEBATT

FörsvarsForum är ett projekt som ska bidra till försvarsupplysning. Försvarsutbildarna, Allmänna Försvarsföreningen och Kungliga Krigsvetenskapsakademien står bakom projektet. FörsvarsForum har existerat sedan 2014.

UNDER ANDRA HALVÅRET av 2019, har FörsvarsForum genomförts under Almedalsveckan i Visby, på Fårö, i Uddevalla, i Kalmar, i Göteborg, i Malmö, i Skövde, i Strängnäs och i Stockholm.

Så här skriver Thorsten Flood, Försvarsutbildarna i Bohuslän-Dal:

Det blev en intressant och välbesökt kväll 10 oktober i Bohuslän-Dal när FörsvarsForum gästade Uddevalla och Bohusläns Museum. En föreläsning handlade om säkerhetspolitik, en analys av ambassadör Michael Sahlin som tog med oss på en resa i de krishärdar som vi ser varje dag i nyhetsflödet, där den sista händelsen fyller tidningar för att sedan i tysthet finnas kvar i bakgrunden trots att den pågår oavslutad.

MÅNGA SVAR

Thorsten Flood var arrangör tillsammans med Anders Ludwigsson från Försvarsutbildarna. Du modererade också FörsvarsForum på museet?

– Ja. Det handlar mycket om frågor till panelen, säger Thorsten Flood.

Publiken är alltid med på noterna, ställer frågor.

Kvällarna med FörsvarsForum börjar med ett föredrag och sedan blir det debatt. Försvarsberedningens rapporter är givna på FörsvarsForum. Såväl officerare som politiker och tjänstemän reder ut begreppen. Och det är en hel del för arrangerande förening eller förbund att hålla i. Talare ska bokas, publik ska bjudas in och en lokal med fungerande teknik ska finnas. Kvällen på Bohusläns Museum 10 oktober var Thorsten Floods femte FörsvarsForum. Hur bjuder ni in?

– Vi har stor nytta av vårt stödverktyg, det digitala CRM, säger Thorsten Flood.

Med CRM når arrangören enkelt medlemmar och dom kommer, FörsvarsForum brukar vara fullsatt. Andra vägar för att bjuda in är arrangörens egen hemsida på nätet och sociala medier.

POLITIKER DELTAR

FörsvarsForum lockar också riksdagspolitiker. En är Allan Widman från Liberalerna. Varför är du med?

– Det är alltid stor publik, säger han.

Allan Widman och de andra politikerna når ut med sina frågor. Men det är något annat som också gör att Allan Widman återkommer.

– Det är bra organisation runt kvällarna.

MER NATIONELLT

Allan Widman är ledamot av riksdagens försvarsutskott sedan 2002. Han är den riksdagsledamot som suttit i utskottet längst. Märker du någon skillnad på vad ni pratar om i utskottet och på FörsvarsForum nu och hur det var för några år sedan?

– Vi pratar mindre internationellt och mer nationellt nu.

Hur är debatterna på FörsvarsForum?

– De är lite svepande. Det är de stora dragen i säkerhetspolitiken.

När Allan Widman och hans kollegor från riksdagen debatterar försvarspolitik blir det mer med fokus på detaljer. Det slår igenom på FörsvarsForum.

FÖRSVARSFORUM

FörsvarsForum kom till 2014 som ett försvarsupplysningsprojekt inför försvarsbeslutet 2015. Målet med projektet var och är att upplysa allmänheten i försvarspolitiska frågor. För Försvarsutbildarna var kunskapsspridning den absolut viktigaste delen, inte bara att öka den hos allmänheten utan även hos politikerna. Kungliga Krigsvetenskapsakademien, KKrVA har ett stort antal kompetenta ledamöter inom områdena försvars- och säkerhetspolitik och hade då liksom nu små möjligheter att bedriva verksamhet utanför Stockholm.

Allmänna Försvarsföreningen, AFF, och Försvarsutbildarna har med sina lokala och regionala föreningar goda möjligheter att arrangera seminarier över hela landet. Det var utgångspunkten för samarbetet under namnet FörsvarsForum. Det var viktigt att ingen organisation skulle lyftas fram framför den andra. Kostnaderna skulle fördelas genom att AFF och Försvarsutbildarna stod för arrangementet och KKrVA för föredragshållarna. En bärande idé var också deltagande av försvarspolitiker. Formen skulle vara faktaföreläsningar från KKrVA följt av en paneldebatt med politiker och ledamöter från KKrVA med flera.

Diskussion om försvarsfrågor på FörsvarsForum i Strängnäs med (fr v) Michael Sahlin, Johan Wiktorin, Mattias Hanson och Allan Widman (L).

ROLIGT?

Under en kväll med FörsvarsForum får politikerna tala till punkt. Det är något Allan Widman gillar.

– Det är bra. Vi ges möjlighet att ge och ta.

Tycker du att FörsvarsForum är roligt?

– ja! Det är alltid bra. Det är viktigt för oss politiker att komma ut, nå väljarna. Det är försvarsupplysning. Också vi, i alla fall jag, får ett sammanhang genom frågorna jag svarar på. Jag tvingas tänka efter, säger Allan Widman.

BRA UPPDATERING

En av åhörarna som lyssnat till Allan Widman och de andra i panelen under en kväll i Strängnäs är Lena Olsson som till vardags jobbar på HvSS, Hemvärnets stridsskola i Vällinge.

Det var en bra panel och bra om Maliinsatsen, säger Lena Olsson.

Hon jobbar vid sidan av sin ordinarie verksamhet på HvSS med rekrytering till Hemvärnet. Då har hon nytta av det hon hör på FörsvarsForum. Lena Olsson är intresserad av säkerhetspolitik.

– Bra att vara uppdaterad om jag själv får frågor när jag rekryterar.

Debatten på FörsvarsForum?

– Jag tycker den är lite väl sansad. Det är bra att politikerna är vänliga mot varandra, men jag skulle vilja se lite mer motsatta åsikter, säger Lena Olsson.

TEXT OCH FOTO: PER LUNQE

Välkommen att söka bidrag för verksamhet som tjänar till att stärka Sveriges försvar samt fredsbevarande och samhällsstödjande åtgärder.

Berättigade att söka är frivilliga försvarsorganisationer och organisationer som verkar för stöd till samhälle och individer. Ansökningar till Källvikenstiftelsen kan göras under två perioder per år:

1 april – 1 september och 1 oktober – 1 mars.

För ansökningsformulär och mer information, se hemsidan.

Källvikenstiftelsen • Pionjärvägen 6 • 451 34 Uddevalla • info@kallvikenstiftelsen.se • www.kallvikenstiftelsen.se

Hain Rebas. Foto: Maria Spann

KRÖNIKAN

OM FRED OCH FRIHET

DET GICK INTE att hålla tillbaka, den 1 september där i Martebo gamla fina kyrka på Gotland, när jag i gästboken såg fd ärkebiskopen KG Hammars autograf: *Dona nobis pacem!* Dvs: *Herre, giv oss fred!* Spontant, lite trotsigt och självsvåldigt tog jag fram en penna och lade till: *et libertatem*, dvs: *och frihet!* Självklart, för en man med estnisk bakgrund. *Fred och frihet!* I synnerhet på 80-årsdagen efter krigsutbrottet. Tydligt mindre självklart för en svensk ärkebiskop.

Lätt påminns jag här om mina föräldrars och deras vänners småleenden och huvudskakningar när TV visade filmer från den 7 maj 1945 från Kungsgatan i Stockholm. Vem har inte sett eller hört om inte denna festliga jublande *fredsyra*, med skrivpapper som moln av konfetti singlar ut över den med glada människor överfulla gatan. Så typiskt svenskt! Sympatiskt ja, och så typiskt blåögt.

Samtidigt bankade ju detta OBS *vapenstillstånd* in sista spiken i kistan på miljoner européer, som visserligen kommit ur den nazistiska askan men nu hamnat i den sovjetkommunistiska elden. Alldeles säkert jublades det betydligt mindre i sovjetiska fångläger och borta i Sibirien den 7 maj 1945. På andra sidan Östersjön, från Finland i norr, visste och förstod man, att fred utan frihet inte är någon fred. Det var ju för att värna friheten, *vapaus*, man tagit kriget med Sovjetunionen. Och förlusterna i liv, samt det sägenomsusade Karelen. Likaså visste man i Helsingfors att frihet utan fred är en omöjlighet, ty då hotas ju friheten dagligen.

Tanken på frihet, *libertas*, *liberté*, *liberty*, utgör till i våra dagar grunden för hela den tradition vi brukar kalla västerländsk. Liksom tanken på likaberättigandet, *demokrati*, samt idéer som *rättvisa*, *tolerans* och *mod*,

samt *rätten och plikten att försvara sig*, härstammar de förstås från antiken. Närmare bestämt finner vi allt detta i Perikles skiktal för cirka 2 500 år sedan (i strategienhistorikern Thukydides utformning) över de i krig stupade atenarna.

Ja, detta låter väldigt omodernt, mycket lite "ärkebiskopligt" om man säger så, närmast osvenskt. Och är det tydligen också - så till den grad, att vårt fjäskiga Skolverk nyligen och för all framtid försökte skära av Sveriges ungdom från hela denna antika/västerländska tradition.

Men i det brittiskt och nordiskt influerade Göteborg motsatte man sig under det andra världskriget på bred front den officiella svenska, stockholmska, undfallenheten. Bakom denna hållning stod inte bara legendariska chefredaktören Torgny Segerstedt på GHT, utan även landshövdingen Malte Jacobsson, teaterchefen Torsten Hammarén, högskolerektor Curt Weibull med flera, men även del av arbetarrörelsen och dess hövding Albin Ström, som liksom de övriga - *i frihetens namn* - kunde attackera såväl Hitler som Stalin.

Just därför, på grund av denna principiella hållning, är nog förbipasserande göteborgare också lite stolta över Segerstedtmonumentet mitt i stan, den vita obelisk vid Vasaplatsen: Där står för all framtid, hugget i sten (GHT den 9 okt. 1940):

De fria fåglarna plöja sig väg genom rymden.
Många av dem nå kanske ej sitt fjärran mål.
Stor sak i det. De dö fria...

TEXT: HAIN REBAS, professor och det fria Estlands första försvarsminister.

Marinstaben invigdes när Musköbasen fyllde 50 år

SAMMA DAG SOM den unika underjordiska bergsanläggningen på Muskö fyllde 50 år genomfördes den högtidliga invigningen av Marinstaben på basen.

– Etableringen av Marinstaben på Muskö är en direkt följd av den säkerhetspolitiska inriktningen mot ett starkare försvar. Att återskapa Marinstaben är en del av den förändrade ledningsstrukturen i Försvarsmakten, sa marinchefen Jens Nykvist, citerad på Försvarsmaktens webbplats.

Marinchefen konstaterade att Muskö ger ett fortifikatoriskt

skydd som är helt unikt, i alla fall när staben nått den permanenta grupperingen inne i berget.

Muskö örlogsbas invigdes av kung Gustav VI Adolf den 30 september 1969, 19 år efter att den börjat byggas. 800 000 kg dynamit användes för att spränga ut 1,5 miljoner kubikmeter berg och skapa en underjordisk anläggning lika stor som Gamla stan. Förutom tre dockor inrymdes bl a kontor, verkstäder, förråd, sjukhus, kök och matsal som kunde servera 2 000 portioner åt gången.

Korvetter och andra plattformar i marinen får nu säkrare ledning från Marinstaben. Foto: Jimmie Adamsson / Försvarsmakten

Nya gradbeteckningar införda

DEN 1 OKTOBER 2019 infördes ett nytt tjänstegrads-system i Försvarsmakten, inklusive ett par nya gradbeteckningar. Det skriver Försvarsmakten på sin webbplats.

Tjänstegrader för specialist-officerare omfattar fem tjänstegrader i stället för tidigare fyra. Tjänstegraderna är sergeant, översergeant, fanjunkare, förvaltare och regements- eller flottiljförvaltare.

Tjänstegrader för grupp-befäl omfattar tre tjänstegrader

i stället för tidigare två. Tjänstegraderna är nu korpral, furir och överfurir.

Tjänstegrader för soldater och sjömän har också ändrats. Tidigare menig 1:a klass är delat i fyra olika tjänstegrader benämnda menig 1, menig 2, menig 3 och menig 4. De tidigare "årstecknen" till varsin tjänstegrad. Tjänstegraden vicekorpral finns kvar.

Officersaspiranter har fått en egen tjänstegrad med den traditionella benämningen kadett.

Kriskommunikation i Västernorrland

I BÖRJAN AV OKTOBER samlade Länsstyrelsen Västernorrland ett 50-tal beredskapssamordnare, stabssmedlemmar och kommunikatörer från ett tiotal aktörer i länet. De fördjupade sig i arbetssätten kring hur kris-kommunikation blir en viktig del i samverkan och ledning.

Utbildningsdagen var en del av Länsstyrelsen i Västernorrland pågående utvecklingsarbete för att förbättra samarbetet med andra aktörer. För att genomföra

dagen tog de stöd av MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

– Det vi ville åstadkomma var att fler får kunskap om integrerad kommunikation som en viktig faktor i hanteringen av samhällsstörningar. Vi ville även visa hur vår hantering blir bättre när vi tar med det kommunikativa perspektivet från början, säger beredskapsdirektör Torbjörn Westman, som också var deltagare under utbildningsdagen, på MSB:s webbplats.

Ny granatkastare på band till armén

DET VAR EN SOLIG DAG på Markstridsskolan i Skövde när granatkastarpansarbandvagn 90, GrkPbv90, överlämnades från Försvarets materielverk, FMV, till armén. Arméchefen generalmajor Karl L E Engelbrektson skådade ett och annat orosmoln. Det skriver Försvarsmakten på sin webbplats.

– Vi har sett att en ökad oro runt Krim-halvön ger en ökad militär närvaro i Östersjön. Kännedomen om GrkPbv90 har sänt tydliga signaler och imponerat på andra nationer med intresse runt Östersjön. Framförallt eftersom det visat på vår förmåga att gå från beslut till handling på kort tid. Systemet är klart och levererat enligt det försvarsbeslut som ligger till grund för beställningen, sa arméchefen generalmajor Karl L E Engelbrektson, citerad på Försvarsmaktens webbplats.

Själva överlämnings-ceremonin inleddes av Livgardets musikkår som spelade "Under blågul fana". Brigad-general Mikael Frisell, chef för armémateriel vid FMV höll tal.

– GrkPbv90 är ett resultat av ett gott samarbete mellan FMV, Försvarsmakten och försvarsindustrin. Den ökar arméns operativa förmåga, genom att stärka de mekani-

serade förbanden i stridens grunder; eld, rörelse och skydd, sa Mikael Frisell.

De förband han pratade om är Norrbottens regemente, I 19, Skaraborgs regemente, P 4, och Södra Skånska regementet, P 7.

FMV har tillsammans med tillverkaren BAE Hägglunds utvecklat granatkastarpansarbandvagnen som ska följa mekaniserade bataljoner. Den ska ersätta delar av tidigare granatkastarpjäser som dras av bandvagn 206. En fördel med den nya granatkastarpansarbandvagnen är snabbhet vid gruppering, det tar två minuter. Framkomligheten är en annan styrka. Besättningen har ett eget navigeringssystem, POS2. Granatkastaren står på ett Stridsfordon 90-chassi. Nittio enheter ska levereras till armén.

Nya granatkastarpansarbandvagnar. Foto: Camilla Hult / Försvarsmakten

Havsörn största kärnkraftsövningen

UPPLAND OCH FORSMARK var centrum för den största kärnkraftsövningen hittills i Sverige. Uppemot 5 000 personer, också från andra länder, deltog.

Kärnkraftsövningen Havsörn övade länets, Sveriges och omvärldens förmåga att hantera en kärnteknisk olycka vid Forsmark. Det skriver P4 Uppland.

Scenariot för övningen, som kan liknas vid ett verk-

lighetstroget rollspel, är en kärnkraftsolycka i en tid där samhällets aktörer redan i utgångsläget är hårt belastade.

I år deltog fler aktörer än någonsin och övningen pågick också under längre tid. Detta mot bakgrund av att regeringen uppdragit till Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att höja Sveriges förmåga.

Havsörn ordnas var sjätte år i Uppland.

Ny webbutbildning om totalförsvaret

MSB, MYNDIGHETEN för samhällsskydd och beredskap, lanserar en ny grundläggande webbutbildning i syfte att öka medvetenheten och kunskapsnivån om totalförsvaret. Denna har tagits fram i samverkan med Försvarsmakten. Samtidigt släpps en trailer för att marknadsföra webbutbildningen, med budskapet: "Sverige är värt att försvara – lär dig mer om totalförsvaret".

Med anledning av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Sveriges närområde de senaste åren har planeringen för att kunna hantera situationer med höjd beredskap återupptagits. Kunskap och förståelse om totalförsvaret är en förutsättning för konkret planläggning. Det skriver MSB på sin webbplats.

Webbutbildningen finns publicerad på msb.se och vänder sig till medarbetare inom organisationer med uppgifter inom totalförsvarens planeringen men kan också genomföras av alla som är intresserade.

– Vi hoppas att webbutbildningen ska fungera som ett bra stöd för att lära sig mer om totalförsvaret. Dessutom hoppas vi att den kan inspirera och uppmuntra till ett gemensamt ansvarstagande i totalförsvarens planeringen, säger Anna Stenborg och Jennie Virén, utbildningsutvecklare och ansvariga för framtagandet av webbutbildningen vid MSB, på myndighetens webbplats.

Utbildningen tar ca 45-60 minuter att göra och nås utan inloggning via msb.se.

Utbildning av utländsk militär ökar med hundratals procent

INTRESSET FRÅN andra länder att få komma till Arvidsjaur och öva militär personal har under de senaste åren ökat med flera hundra procent.

– Precis som Sverige så har många andra länder fått upp ögonen för att ta tillbaka vinterförmågan, säger Morgan Gustafsson som är chef vid Försvarsmaktens vinterenhet, till P4 Norrbotten.

Han konstaterar också att många länder har koncentrerat sig på ökenförmåga genom oroligheterna i Afghanistan och Irak.

En stor del av svenska försvaret, både soldater och de flesta av blivande officerare får sin utbildning vid vinter-

enheten, i Arvidsjaur eller Boden, beroende på vilket förband de tillhör.

Militär också personal från Finland, Norge, USA och andra Nato-länder kommer till Norrbotten för att utbilda sig.

Intresset från utlandet att komma till Arvidsjaur har ökat lavinartat.

– De senaste fyra åren har utbildningen av utländsk militär ökat med 350 procent, säger Morgan Gustafsson.

Intresset att få komma till Arvidsjaur är betydligt större än vinterenhetens möjligheter att ta emot alla som vill komma. Som exempel ville USA vid ett tillfälle skicka två brigader, 10 000 man. Det skriver P4 Norrbotten.

Besök för soldaternas bästa

VÄRNPLIKTIGA HAR RÄTTEN till medinflytande i Försvarsmakten. Verktöget för detta är Pliktrådet, som har besökt både chefer och rekryter vid Norrbottens regemente.

Pliktrådet, som tidigare hette Värnpliktsrådet, är Försvarsmaktens motsvarighet till elevrådet i skolvärlden. 2010 hamnade rådet i malpåse tillsammans med värnplikten. Återstarten skedde efter att regeringen återaktiverade värnplikten 2017. De första ledamöterna valdes in vid en kongress i april 2019. Två av de totalt fem ledamöterna har i veckan besökt Norrbottens regemente. Det skriver Försvarsmakten på sin webbplats.

Ledamöterna företräder alla totalförsvarens pliktiga under

Pliktrådet besöker förband, bland dem Jägarbataljonen i Arvidsjaur, vars värnpliktiga fått information om sina rättigheter. Foto: Jimmy Croona / Försvarsmakten

Nytt regemente i Härnösand och Sollefteå?

HÄRNÖSAND/SOLLEFTEÅ regemente i Västernorrland. Det är namnet på det gemensamma regemente som Härnösand och Sollefteå föreslår Försvarsmakten.

– Tillsammans har vi ett väldigt starkt erbjudande för att få ett av de två regementen som ska bildas, säger kommunalråden Andreas Sjölander (S) i Härnösand och Johan Andersson (C) i Sollefteå, i ett pressmeddelande.

När försvarsberedningen lade fram sitt förslag i maj

föreslogs att fyra nya regementen ska bildas. Två av dessa ska enligt förslaget placeras i Göteborg och Arvidsjaur. För de två andra noterades att Härnösand, Sollefteå, Östersund och Falun visat intresse. Nu går alltså Härnösand och Sollefteå ihop om ett gemensamt förslag.

– Tillsammans kan vi erbjuda två olika övningsmiljöer, skogen och bergen i Sollefteå, havet och kusten i Härnösand, säger Johan Andersson.

Utbildning på Härnösands skjutfält 2019. Foto: Frida Sjögren

Ny flygvapenchef utsedd

ÖB HAR FATTAT BESLUTET att tillsätta Carl-Johan Edström som ny flygvapenchef. Han tillträdde den 1 oktober 2019 och befordrades därmed till generalmajor. Carl-Johan Edström efterträder Mats Helgesson.

– Jag ska leda ett flygvapen under tillväxt, både vad gäller förmåga, materiel och organisation. Ett flygvapen som är i ständig beredskap och insats, inte för att vi själva väljer det utan för att det krävs, säger Edström, på Forsvarsmaktens webbplats.

Carl-Johan Edström startade sin karriär i Forsvars-

makten som plutonchef vid Västerbottens Regemente I 20 i Umeå 1988. Sedan utbildade han sig till stridspilot i flygvapnet och tog officersexamen 1992. Han har en masterexamen i strategi från Air War College i USA och har genomgått högre chefsutbildning vid den svenska Forsvarshögskolan i Stockholm.

Carl-Johan Edström har tidigare tjänstgjort som divisionschef, lokal flygchef och flottiljef vid Norrbottens flygflottilj.

Under den svenska flyginsatsen över Libyen 2011 var han operationschef för den svenska flygkontingenten FL 02. Han har även genomfört internationell insats i Afghanistan som senior rådgivare och planeringschef för TAAC Air, Resolut Support.

Carl-Johan Edström är fortfarande aktiv stridspilot med flygtjänst på Jas 39 Gripen. Han har under sin karriär flugit mer än 2 500 timmar strids- och skolflygplan.

– Jag är väldigt glad och samtidigt ödmjuk. Jag är stolt över att få förtroendet att leda flygvapnet. Det är samma känsla av förväntan och nyfikenhet som jag kände när jag blev in i genom grindarna på flygskolan i Ljungbyhed när jag började i flygvapnet.

Carl-Johan Edström, ny flygvapenchef. Foto: Louise Levin / Forsvarsmakten

Totalförsvaret och framtiden i ÖB:s fokus

Forsvarsmakten behöver stöd från civila myndigheter och organisationer för att möta CBRNE-hot. Foto: Wilhelm Guldbrand / Forsvarsmakten

vis kemiska stridsmedel eller cyberattacker, inte är något som Forsvarsmakten ensamt kan hantera.

– Nej, det är sådant som påverkar

ETT CBRNE-SYMPOSIUM (om kemiska, biologiska, radiologiska, nukleära och explosiva hot), en cyberövning och en totalförsvarsdag har varit tre av överbefälhavarens programpunkter under en vecka i september. Alla har de på olika sätt berört framtiden och totalförsvaret.

– Sverige måste kunna stå emot svåra påfrestningar. Därför arbetar Sverige med att aktivt bygga upp totalförsvaret och det här har varit en spännande vecka som gett upphov till många tankar, säger ÖB Micael Bydén, på Forsvarsmaktens webbplats.

Inte minst, konstaterar ÖB att de hot som finns, oavsett om det handlar om exempel-

hela samhället. Att avsluta veckan med att möta över 200 representanter, Skånes 33 kommuner, myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer på Totalförsvarsdagen i Skåne gav mig därför gott hopp inför framtiden. Genom att träffas och utbyta erfarenheter stärks beredskapsarbetet.

Från och med november och därefter under hela 2020 kommer Forsvarsmakten och över 400 andra aktörer att tillsammans öva totalförsvaret, bland annat under försvarsmaktsövningen Aurora som genomförs i maj nästa år.

– Det ser jag verkligen fram mot. Engagemanget är stort från så många delar av samhället, säger ÖB Micael Bydén.

Sveriges sjätte oljeskyddsdepå placeras i Malmö

SEDAN TIDIGARE har Sverige fem stycken oljeskyddsdepåer utplacerade på strategiska platser i landet. Den åttonde oktober kommer den sjätte depån att placeras i Malmö.

När kommunens och regionens egna resurser är uttömda vid ett oljeutsläpp har

MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap, förstärkningsresurser som kan användas. De så kallade oljeskyddsdepåerna finns i Kustbevakningens miljöskydds-förråd i Göteborg, Stockholm (Djurö), Gotland (Slite), Oskarshamn och Härnösand.

Den åttonde oktober kommer landets sjätte oljeskyddsdepå att placeras i Malmö.

– Om det blir ett oljeutsläpp kring Malmö kommer anspänningstiden bli betydligt kortare nu när man slipper transportera eventuella förstärkningsresurser. Det är Kustbevak-

ningen som ansvarar för lagerhållningen av resurserna och det är MSB som ansvarar för det material som depån ska innehålla, säger Bert Solberg, verksamhetsansvarig på enheten för logistik och stödresurser vid MSB, på myndighetens webbplats.

Sverige och totalförsvaret

TOTALFÖRSVARSOVNING 2020 är den största nationella totalförsvarsövningen på mer än 30 år, det. Över 400 aktörer övar olika delar av totalförsvaret från november i år och under hela 2020.

Det försämrade omvärldsläget har gjort att regeringen beslutat att Sveriges totalförsvaret ska förstärkas. Nu ska stora delar av totalförsvaret också övas. Forsvarsmakten och MSB, Myndigheten för

samhällsskydd och beredskap, leder och samordnar övningen där bland annat ett 60-tal myndigheter, landets länsstyrelser, regioner och kommuner liksom frivilliga försvarsorganisationer och delar av näringslivet deltar.

Att omvärldsläget för-sämrats märks genom ökad militär närvaro i vårt när-område, genom attacker mot nät och webbplatser samt påverkansoperationer som

används för att forma eller destabilisera opinionen.

– Sverige måste kunna stå emot svåra påfrestningar, säger Forsvarsmaktens överbefälhavare Micael Bydén, på Forsvarsmaktens webbplats.

Totalförsvarsövningen bidrar till en ökad kunskap i samhället och ska samtidigt skicka signaler till omvärlden. Det skriver Forsvarsmakten på sin webbplats.

Totalförsvaret består av både civilt och militärt försvar. Med totalförsvaret ska Sverige kunna förebygga och möta angrepp och andra allvarliga hot mot vår säkerhet under höjd beredskap. I totalförsvarsövningen ingår att öva försvar mot ett militärt angrepp mot Sverige, att skydda civilbefolkningen och att upprätthålla samhällsviktiga funktioner.

Rikshemvärnstring i Sunne

HEMVÄRNSSOLDATER från hela landet har samlats till rikshemvärnstring i Sunne i Värmland. Bland talarna fanns försvarsminister Peter Hultqvist och ÖB Micael Bydén.

Hemvärnet är med sina fyrtio bataljoner en nationell basplatta för försvaret av Sverige och utgör nästan hälften av Försvarsmaktens personal. Det skriver Hemvärnet i ett pressmeddelande.

Örebro- och Värmlandsgruppen i Villingsberg utanför

Örebro ansvarar för att utbilda Värmlandsbataljonen och Sannahedsbataljonen med Hemvärnets musikkår i Guldsmedshyttan vilken bidrog med musik under tinet. Rikshemvärnstringet är en del av Hemvärnets medinflytande och genomförs vartannat år på olika platser i landet. Hemvärnssoldater från alla 40 bataljonerna deltog och under rikshemvärnstringet behandlades rekordmånga 157 motioner som rör utvecklingen av organisationen.

ÖB höjer lönerna för soldater och officerare

FÖRSVARSMAKTEN VÄXER och i den pågående uppbyggnaden är det helt avgörande att vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Ett led i detta är att löpande se över de lönenivåer som gäller för nyanställda gruppchef, soldater och sjömän samt för nyexaminerade officerare och specialistofficerare. Det skriver Försvarsmakten.

Försvarsmakten har under de senaste åren gjort stegvisa förändringar i denna del och har nu, efter dialog med Officersförbundet, beslutat att justera löne-nivåerna ytterligare. Detta innebär att lägstalönen för gruppchefer, soldater och sjö-

män från och med den 1 oktober kommer att vara 20 000 kr, per månad och att officerare och specialistofficerare inplaceras på lägst 26 000 kr efter avslutad utbildning.

– Vi har identifierat ett fortsatt behov av att förändra de initiala lönenivåerna som gäller för militär personal, och för oss är det då högt prioriterat att gå från ord till handling, säger överbefälhavaren Micael Bydén, på Försvarsmaktens webbplats.

Även om beslutet nu gäller själva ingångslönen så kommer Försvarsmakten också att jobba strukturerat med följdjusteringar för den personal som redan har jobbat ett antal år.

Soldater får högre lön. Foto: Jimmy Croona / Försvarsmakten

Uthållighet på Swenex 19

Amfibiestrid i Norrtälje under förra årets Swenex. Foto: Jonas Olsson

ÅRETS STORA marinövning, Swenex 19, är avslutad. Omkring 2 000 personer har medverkat i övningen som har tagit drygt ett år att planera.

Ett 15-tal större stridsfartyg tillsammans med flera helikoptrar och stridsflyg har under knappt två veckors tid övat i sydöstra Sverige, främst i Blekinges kustband samt i vattnen från Oskarshamn ner till Hanöbukten. Ett flertal funktioner, system och kunskaper har testats i syfte att förbättra och utveckla det som marinen är satt att lösa, att försvara Sveriges kuster.

I övningar de senaste åren har omkring hälften av övnings-tiden bestått av styrda moment som deltagarna haft kännedom om. Under Swenex 19 har den andelen varit låg, omkring tio procent. Istället har de taktiska cheferna fått styra sina enheter tämligen fritt och därefter ta konsekvenserna av de beslut som fattats.

Det innebär också att man har övat uthållighet då fartyg och landenheter varit under hög belastning hela övningen, vilket varit ytterligare en målsättning. Det skriver Försvarsmakten på sin webbplats.

Riskbeteenden under årets informationssäkerhetsmånad

MER ÄN VAR FJÄRDE svensk oroar sig för att bli utsatt för it-relaterad brottslighet och närmare en femtedel av svenskarna har vid något tillfälle blivit utsatt för brott, visar en undersökning från Novus. Trots detta har närmare hälften av befolkningen ett högriskbeteende på internet. Det skriver MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap på sin webbplats.

Närmare hälften av befolkningen använder samma lösenord till flera konton och 35 procent använder teckenserier som abc123 i sina

lösenord, visar en trygghetsundersökning från SCB. Just kombinationen att använda sig av enkla teckenserier i lösenord och att använda samma lösenord till flera olika konton ökar risken för att personlig information hamnar i orätta händer.

– Digitaliseringen går fort framåt medan informations-säkerheten inte håller samma takt. Allmänhetens kunskaper behöver stärkas kring hur man kan skydda sina personliga uppgifter på internet, säger Marianne Rilde Björkman, MSB, på myndighetens webbplats.

Nytt uniformssystem testas i fält

NU ÄR DET DAGS för fälttester av nya uniformstyper. Soldater på sex svenska förband och även på förband i Norge, Finland och Danmark ska under vintern och våren utvärdera olika modeller från de leveran-

törerna som är kvalificerade för det gemensamma nordiska uniformsprojektet.

I slutet av november fick de soldater som deltar i testerna öppna lådorna med de upp-sydda uniformssystemen från

leverantörerna. Det var starten på omfattande tester under perioden december 2019 till maj 2020.

– Ett viktigt krav för projektet är att systemet ska vara anpassat till både män och kvinnor

i alla militära uppgifter, säger Mia Nilsson, projektledare på Försvarets materielverk, på Försvarsmaktens webbplats.

DET HÄNDER I FÖRBUNDEN

16/12-29/2

Foto: David Mark / Pixabay

REGION SYD

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Ungdomsövning	03-06 jan	Eksjö	Norra Småland
Ungdomsövning	24-26 jan	Eksjö	Norra Småland
Regionalt samordningsmöte	07-08 febr	Tylebäck	Försvars- utbildarna
Instruktörskurs – tillämpning ungdom	14-22 febr	Falsterbo	Försvars- utbildarna
Ungdomsskola – vår	16-22 febr	Falsterbo	Skåne
Försvarsmedicin – grundkurs 1	22 febr- 03 mars	Falsterbo	Försvars- utbildarna

REGION VÄST

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Marschträning (ungdom)	28 dec	Borås	Älvsborg
Ungdomsutbildning	11 jan	Skredsvik	Bohuslän-Dal
Ungdomsövning	11-12 jan	Borås	Älvsborg
Basövning (ungdom)	17-19 jan	Halmstad	Halland
Marschträning	18 jan	Borås	Älvsborg
Ungdomsövning	18 jan	Göteborg	Göteborg
Vinterövning (ungdom)	24-26 jan	Skredsvik	Bohuslän-Dal
Fysisk träning (ungdom)	31 jan-01 febr		Älvsborg
Räddningstjänst (ungdom)	02 febr	Borås	Älvsborg
Öppet hus	04 febr	Göteborg	Göteborg
För din säkerhet!	06 febr	Göteborg	Göteborg
Regionalt samordningsmöte	07-08 febr	Tylebäck	Försvars- utbildarna
Vapentjänst (ungdom)	08-09 febr		Älvsborg
Vinterövning (ungdom)	22-23 febr	Borås	Älvsborg
Marschträning (ungdom)	29 febr	Borås	Älvsborg

REGION MITT

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Ungdomsledarträff	24-26 jan	Strängnäs	Stockholm Södermanland
Vintergatan	25 jan	Kungsängen	Stockholm Södermanland
Försvarsmedicin – instruktör GU-F	30 jan-02 febr	Vällinge	Försvars- utbildarna

fort. REGION MITT

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Instruktör tillämpning – försvarsmedicin	31 jan-02 febr	Vällinge	Försvars- utbildarna
Instruktör tillämpning – ungdom	31 jan-02 febr	Vällinge	Försvars- utbildarna
Kurschefskurs – civil	31 jan-02 febr	Västerås	Försvars- utbildarna
Regionalt samordningsmöte	13-14 febr	Stockholm	Försvars- utbildarna
Grundkurs Krisberedskap	21-23 febr	Västerås	Försvars- utbildarna
Military Weekend	28 febr- 01 mars	Livgardet	Stockholm Södermanland

REGION NORR

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Verksamhetssäkerhet	31 jan-02 febr	Umeå	Västerbotten
Ungdom – tema vinter	09-14 febr	Camp Ånn	Jämtland
Ungdom – tema vinter	16-21 febr	Camp Ånn	Jämtland
Ungdom – tema vinter	23-28 febr	Camp Ånn	Jämtland
Regionalt samordningsmöte	29 febr	Camp Ånn	Försvars- utbildarna

RIKSTÄCKANDE FÖRBUND

Aktivitet	Datum	Plats	Arrangerande förbund
Fältartist – grundkurs	05-11 jan	Camp Ånn	Fältartisterna
Fältartist – fördjupningskurs	05-11 jan	Camp Ånn	Fältartisterna
Fältartist – repetitionskurs	05-11 jan	Camp Ånn	Fältartisterna
Fältartist – regissörskurs	05-11 jan	Camp Ånn	Fältartisterna
Ungdomsövning	14 jan	Norrtälje	Luftvärns- förbundet
Ungdomsövning	17-19 jan	Kungsängen	Luftvärns- förbundet
CBRN – operatör	24-26 jan	Boden	CBRN-förbundet
Instruktör – CBRN fortbildning	31 jan-02 febr	Vällinge	CBRN-förbundet
Ungdomsövning	04 febr	Norrtälje	Luftvärns- förbundet
Ungdomsövning	14-16 febr	Väddö	Luftvärns- förbundet

ANVÄND DIN JULLEDIGHET PÅ BÄSTA SÄTT

Samla familjen och förbättra er hemberedskap.

Tips för din hemberedskap

Förutsättningar och behov ser olika ut, exempelvis om du bor på landsbygd eller i tätort, i hus eller lägenhet. Här får du allmänna tips för din hemberedskap.

Använd det som passar just dig och dina nära. Gå gärna ihop om vissa saker och låna av varandra.

Mat

Det är viktigt att ha extra mat hemma som ger tillräckligt med energi. Använd hållbar mat som kan tillagas snabbt, kräver liten mängd vatten eller som kan ätas utan tillagning.

- ☐ potatis, kål, morötter, ägg
- ☐ bröd med lång hållbarhet, till exempel tortilla, hårt bröd, kex, skorpor
- ☐ mjukost, messmör och andra pålägg på tub
- ☐ havredryck, sojadryck, torrmjölkspulver
- ☐ matolja, hårdost
- ☐ snabbpasta, ris, gryn, potatismospulver
- ☐ färdigkokta linser, bönor, grönsaker, hummus på burk
- ☐ krossade tomater att till exempel koka pasta i
- ☐ konserver med köttfärsås, makrill, sardiner, ravioli, laxbullar, kokt kött, soppor
- ☐ fruktkräm, sylt, marmelad
- ☐ färdig blåbärs- och nyponsoppa, juice eller annan dryck som håller i rumstemperatur
- ☐ kaffe, te, choklad, energibars, honung, mandlar, nötter, nötsmör, frön.

Vatten

Rent dricksvatten är livsnödvändigt. Räkna med minst tre liter per vuxen och dygn. Om du är osäker på kvaliteten behöver du kunna koka vattnet.

Om toaletten inte fungerar kan du ta kraftiga plastpåsar eller platsäckar och placera i toalettstolen. En god handhygien är viktig för att undvika smittor.

- ☐ flaskor
- ☐ hinkar med lock
- ☐ PET-flaskor att frysa vatten i (fyll inte ända upp, då spricker flaskan)
- ☐ mineralvatten
- ☐ dunkar, gärna med tappkran, att hämta vatten i. Du kan också ha ett par rena dunkar fyllda med vatten i reserv. De ska stå mörkt och svalt.

Värme

Om elen försvinner under en kall årstid kommer bostaden snabbt att bli utkyld. Samlas i ett rum, häng filter för fönstren, täck golvet med mattor och bygg en koja under ett bord för att hålla värmen. Tänk på brandfaran. Släck alla ljus och alternativa värmare innan ni somnar. Vädra regelbundet för att få in syre.

- ☐ ullplagg
- ☐ varma och oömma ytterkläder
- ☐ mössor, vantar, halsdukar
- ☐ filter
- ☐ liggunderlag
- ☐ sovsäckar
- ☐ stearinljus
- ☐ värmeljus
- ☐ tändstickor eller braständare
- ☐ alternativ värmekälla, till exempel gasolvärmare, fotogendrivna element.

Övrigt

- ☐ spritkök och bränsle
- ☐ ficklampa, pannlampa
- ☐ batterier

Kommunikation

Vid en allvarlig händelse behöver du kunna ta emot viktig information från myndigheterna, framför allt via Sveriges Radio P4. Du behöver också kunna följa mediernas rapportering, ha kontakt med anhöriga och vänner och i akuta fall kunna nå räddningstjänst, sjukvård eller polis.

- ☐ radio som drivs med batteri, solceller eller vev
- ☐ bilradio
- ☐ papperslista med viktiga telefonnummer
- ☐ extrabatteri/power bank till bland annat mobiltelefon
- ☐ laddare till mobiltelefonen att använda i bilen.

- ☐ kontanter i mindre valörer
- ☐ husapotek och extra mediciner
- ☐ vätservetter
- ☐ handsprit
- ☐ blöjor och mensskydd
- ☐ utskrift på papper av exempelvis försäkringsbrev, bankuppgifter, registreringsbevis
- ☐ drivmedel i tanken.

